

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Cafè's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

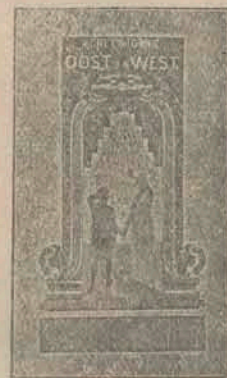
KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST . . . . . TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Hofleverancier van H.M. de Koningin.

N.V. NEDERLANDSCHE IJZERHANDEL Afd. ENTHOVEN

Ijzerhandel, Gereedschappen, Complete Keuken- en Badkamer-inrichtingen, enz.
VLAMINGSTRAAT 18 - DEN HAAG - TELEFOON 791

Hofleverancier van H.M. de Koningin.

Speciale Export-afdeeling voor Uitrustingen naar Oost- en West-Indië

HEEREN EN KINDER KLEEDING

PEEK & CLOPPENBURG

KLEEDING NAAR MAAT

INHOUD: „Oost en West“. Ethisch, toch Practisch. — 1870 - 23 April - 1920 — De Jan Pieterszoon Coenstichting. — De Studeerende Inlander. — Pers-overzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften: Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. — Lit.-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen. — Begunstigers, nieuwe Leden en Contributie-verhoogingen, op peil gebrachte contributies en Abonnementen, sedert 10 Maart 1920.

„Oost en West“
Ethisch, toch Practisch.

(Vervolg).

Een ander onderdeel van „Oost en West“ is de Commissie tot bevordering der Nederlandsch Oost-Indische nijverheid, kunstnijverheid en huisvlijt. Nu ook in West-Indië kunstnijverheid en huisvlijt begint op te komen en voor de producten een afzet-

gebied wordt gezocht, staat deze commissie in eene Nederlandsch Oost- en West-Indische omgezet te worden.

In de tentoonstelling- en verkooplokalen, Heulstraat 19, „Boeatan“, vindt men een permanente tentoonstelling van Indische voortbrengselen op het gebied van de Inlandsche huisvlijt en kunstnijver-

OPLETTEN !! Geeft bij vertrek uit - of naar Indië en VAN IEDERE VERANDERING VAN WOONPLAATS in Indië en Nederland KENNIS aan: Administr. „Koloniaal Weekblad“, Heulstraat 17, Haag

heid uit Nederlandsch Oost- en West-Indië, zooals fraaie batik- en weefstukken, artikelen van geëseleerd en geslagen koper, produkten van vlecht- en houtsnijarbeid, fijn naald- en kantwerk, enz. Uit West-Indië o.a. zeer fraai borduurwerk. Dergelijk werk kan worden nabesteld.

Wederom wordt hier het praktische met het ethische verbonden. Immers zoekt „Boeatan“ belangeloos in Europa afzetgebieden voor bovengenoemde artikelen. Nu de geregelde verbinding met de over-

Z — H — B

ZUID-HOLLANDSCHE BIERBROUWERIJ DEN HAAG

Bijkantoren te AMSTERDAM, BANBOENG, BATAVIA, SOERABAYA, BOMBAY, BRUSSEL, LONDEN, PARIJS

Vraagt de alom bekende

Z. H. B. Bieren

Z — H — B

Dameskleeding

naar Maat en Confectie steeds nieuwe Modellen

Regenmantels

grote sortering Alleen-verkoop van de ZAMBRENE

Den Haag

Spuistraat 8 166

Modes

uitgebreide collectie Hoeden laatste modellen uit Parijs

Rijkleeding

naar Maat

Venduhuis „HOFSTAD“

HUGO DE GROOTSTRAAT 7 Dir. G. TER HEIDE TEL. HAAG 1623
ONDERNEMERS VAN PUBLIEKE VEILINGEN ..... TAXATEURS

N.V. TOT EXPLOITATIE VAN GEMEUBILEERDE WONINGEN

vraagt Gemeubileerde Huizen, heele of gedeelten van Inboedels te koop tegen hooge prijzen. — Brieven onder No. 215 Bureau v. d. Bl.

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

AL EEN NOORDEINDE 162A.

TEL. 4782.

DEN HAAG.

De Haagsche Broodfabriek „THEARIO”

Fabriek en Kantoor BILDERDIJKSTRAAT 139

lovert alle soorten BROOD, LUXE-BROOD, BESCHUIT, KOEK- en BAKKETBAKKERSARTIKELLEN.

De Haagsche Broodfabriek heeft in ALLE deelen van de stad EIGEN WINKELS

Zij staat sedert 1909 voortdurend onder Controle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

Onze Eigen Winkels zijn/gevestigd in de:

Bilderdijkstraat 143	1e v. d. Boschstr. 53	Valeriusstraat 72
Regentesselaan 55	Keizerstraat 24	Korte Poten 26
Noordeinde 192	Weimarstraat 59a	Koningin Emmaplein 6
Fred. Hendriklaan 189	Beeklaan 329	Vaillantlaan 394
Reinkenstraat 34	Bezuidenhout 134	
Theresiastraat 50	Trompstraat 37	

Wasch-, Glans- en Strijkinrichting „Fortuna”

Mej. v. d. NEUT — ROEFKADE 59

Wasschen en Stoomen van Gordijnen, Spreien en Dekens.

OVERHEMDEN . . . . . f 0.40	FRONTS . . . . . f 0.16
VESTEN . . . . . f 0.60	BOORDEN . . . . . f 0.12
HALFHEMDEN . . . . . f 0.22	MANCHETTEN p. p. f 0.16
BLOUSES . . . . . vanaf f 0.50.	

Voor geheele wasschen speciaal tarief.

De goederen worden afgehaald te Den Haag, Scheveningen, Rijswijk en Voorburg.

N.V. WIENER & VAN WITSEN

Gevestigd 1851

139

Indische Uitrustingen

ROTTERDAM

DEN HAAG

35 Schiedamsche Singel

94 Noordeinde

Middelbare School v. Handel en Administratie, SWEELINCKSTRAAT 17-19 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

130

AVD. A. Bijzondere Middelbare Handelsschool met als onderbouw eene H. B. S. met 3-jarigen cursus. Bij beschikking van Z. Exce. den Min. van Binnenl. Zaken gelijkgesteld met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AVD. B. Bijzondere Hogere Burgerschool met 5-jarigen cursus. Eveneens officieel als zoodanig erkend.

De 1e en 2e klasse van de beide inrichtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-jarige cursus eerst beslist hoeft te worden na het aflopen der 2e klasse.

De school wordt ook door Meisjes bezocht.

Prospectus en inlichtingen bij den Directeur

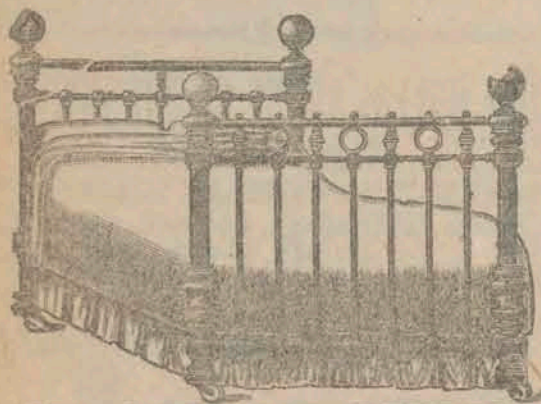
F. TIJMSMA.

Th. A. A. SIMONIS,

GROENMARKT 34, over de Prinsstraat.

TELEFOON 2535.

DEN HAAG.

Specialiteit in BEDDEN.

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

MAISON VAN HAL

Hofleverancier van H.M. de Koningin 103

Relgerstr. 14 BREDA Telefoon 442

Heerenkleeding

Dameskleeding

Indische Uitrustingen

Uniformkleeding

Lid N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

zeesche gewesten zich geleidelijk herstelt, hoopt de commissie in Oost- en West-Indië te kunnen vinden personen, die als „Boeatan-commissies” schakels zullen vormen om mede te werken.

Wij doen nogmaals een beroep op de belangstelling van allen, die voelen voor het doen herleven, onder gunstiger omstandigheden, van Indische kunst nijverheid en huisvlijt. Dat zij toch allen dikwijls in Boeatan komen kijken, zoo mogelijk ook koopen of bestellen!

Nog werkt „Boeatan” met verlies. Dat daar een eind aan kome en dat Nederlanders en Indiërs in Nederland toonen, dat een dergelijke instelling in Nederland niet alleen bestaan kan, doch het bestaan er van geapprecieerd wordt.

„Boeatan” is geopend van 10 uur v.m. tot 6 uur n.m. Telefoon Haag No. 4695.

Van 3—5 uur nam. is er gelegenheid de afternoon tea te gebruiken, naar we hopen spoedig weder met Indische kwee-kwee.

Namens het Dagelijksch Bestuur uit het Hoofdbestuur,

De wd. Secretaris,

A. J. GOOSZEN.

1870 - 23 April - 1920.

Van de bij Koninklijk Besluit van 23 April 1870 No. 21 gedecoreerden ter zake van hun gedrag bij de expeditie ter kust van Guinea in de jaren 1869-1870, zijn alléén nog in leven:

P. ten Bosch, gep. vice-admiraal, Ridder Militaire Willemsorde 3e klasse;

en de volgende vijf ridders der M.W.O. 4e klasse: H. Quispel, gep. Vice-Admiraal.

F. A. van Braam Houckgeest, gep. gen.-maj. tit. S. L. Vermeer, oud-machinist, gep. ambtenaar Dep. van Marine.

P. L. Bishoff, gep. matroos. J. van Dijk, gep. marinier.

Hulde aan deze zes Ridders van de M.W.O. bij hun 50-jarig jubileum.

De Jan Pieterszoon Coenstichting.

Uit de eerste oproeping van het comité tot het stichten van een Internaat te Batavia, voorzitter de heer E. A. Zeilinga, president der Javasche Bank, halen wij het volgende aan:

„Het internaat is bestemd voor alle rassen en standen en zal toegankelijk zijn voor allen die binnen zekere leeftijds grenzen vallen of zekere scholen bezoeken.

De grootste behoefte bestaat voor zoons van kleinambtenaren, goeroes, mantris, schrijvers, klerken en weduwen die hunne kinderen met zeer onvoldoende materielen ruggesteun naar de steden doen vertrekken en hun den geheelen opleidingsduur doorgaans niet meer kunnen geven dan af en toe een kleinigheid voor kleding, zoodat zij geheel zijn aangewezen op hulp en steun van familie of goede vrienden (soms ook studiefonds). Van den kant der ouders bestaat doorgaans volslagen onbekendheid met wat het dure stadsleven aan moeilijkheden meebrengt, dikwijls ook onmacht om te steunen.

Hoe noodig zoo'n internaat in Nederlandsch-Indië zelf is kan ook blijken uit het feit, dat talrijke zonen van Chinese kooplieden van Java en de Buitenbezittingen thans gezonden worden naar een Chinese school met internaat te Singapore, waar die kinderen voor \$ 40.— per maand een even goede huisvesting en even goed onderwijs ontvangen als waarvoor diezelfde ouders f 100.— per maand op een der hoofdplaatsen van Java moeten betalen.

Het spreekt van zelf dat deze jongelui, die te Singapore hunne opleiding ontvingen, teruggekeerd naar hun geboorteplaats, meer blijven voelen voor de plaats hunner opleiding dan voor een der hoofd-

plaatsen van Nederlandsch-Indië en uitbreiding hunner handelsrelaties, zeer ten nadeele van onzen eigen handel, in die richting zoeken.

Dit is mede een der oorzaken van den enormen en veel te grooten invloed die Singapore heeft op den Chineeschen handel en handelaren in onze buitengewesten.

Hieruit volgt tevens het groote belang, dat er voor Batavia in gelagen moet zijn in het bezit te geraken van een goed ingericht internaat, waarheen de ouders met vol vertrouwen hun kinderen kunnen zenden.

Hoe het mogelijk kan zijn zoo'n groot aantal kinderen van verschillend ras en bovendien nog uit verschillende milieu's afkomstig, in een groot internaat te vereenigen, en welke heilzame gevolgen dit hebben moet op de associatie der rassen, hebben wij gezien aan de ontwikkeling der groote college's in Amerika, waarheen kinderen uit alle klassen der bevolking gezonden worden.”

Uit de voorstellen van de sub-commissie voor de uitwerking van het plan blijkt welke bestemming men geven wil aan de tot het doel bijeengebrachte gelden.

I. Het door het Comité te verzamelen bedrag worde uitsluitend bestemd voor de tot stand bringing van een of meer van de stichting uitgaande inrichtingen ter huisvesting van studeerende jongelieden, in de eerste plaats te Batavia.

II. De stichting drage den naam „Bataviasche Stichting voor Leerlingen-tehuizen”.

III. De inrichtingen worden opengesteld voor leerlingen — voorloopig alleen mannelijke — van de scholen voor middelbaar en ander voortgezet onderwijs, zonder onderscheid van landaard en godsdienst.

IV. De inrichtingen dienen niet alleen ter voorziening in de bestaande behoefte aan goede „kost en inwoning” tegen matig tarief, maar zijn vooral ook van opvoedkrachtigen aard.

V. Een inrichting worde zoo mogelijk gevormd uit een aantal bij elkaar gelegen gebouwen en terreinen, welke samen een onverbrekelijk geheel uitmaken.

VI. Voor algemeen gebruik diene:

een gehoor- (vergader) zaal, een boekerij met leeszaal, verscheidene en verschillende speelvelden, een sportgebouw, een zweminrichting, een park (tuin), een kantoor, een keuken, een wasscherij, een ziekeninrichting en twee werkloosden.

Voor afzonderlijk gebruik:

de verschillende „huizen” (aantal naar behoefte). Een „huis”, voor een bepaald aantal leerlingen (48), bevat:

enkele slaapzalen, een werkgalerij, een eet- (verpoozings) zaal en een woning voor het gezin van den „huisvoogd”, onder wiens directe leiding het staat.

Aan de inrichting worden o.m. verbonden:

Enkele „huisvoogden”, die (met hun echtgenooten) zorgen voor een goeden, ordelijken gang van zaken in hun „huis”, en die zooveel mogelijk medewerken aan de goede opvoeding der leerlingen.

Een „spelleider”, die met een voor de inrichting aangewezen arts, de lichamelijke opvoeding der leerlingen verzorgt.

Een directeur, die de algemeene leiding heeft.

De inrichting moet zoodanig zijn, dat de opvoeding zoo veelzijdig mogelijk is, dat ze niet alleen de gemiste huis-opvoeding zooveel mogelijk vervangt, maar voor velen overtreft, dat zij zedelijk en lichamelijke gelijkelijkt intensief is, gemoed en verstand ontwikkelt en godsdienstige verdieping mogelijk maakt.

Ook het belang van de opvoeding der meisjes is het Comité niet ontgaan. Daarvan zegt het:

Het gering aantal meisjes, vooral Chinese en Inlandsche, dat thans hier onderwijs ontvangt, doch buiten woonachtig is, valt toe te schrijven aan het feit, dat de ouders in de binnenlanden en van de buitenbezittingen veel grooter vrees koesteren om hun dochtertjes naar den vreemde ter opleiding en opvoeding te zenden. Een goed „Leerlingen-tehuis” te haren behoeven gesticht, zou zeker vele ouders over de bezwaren heen helpen; en voor den gezonden

TER OVERNAME AANGEBODEN:

15 wit linnen Ind. Pakken
.. van middelgrootte ..

Te bevragen: Secretariaat Oost en West, L. v. Meerdorv. 187

AUG. SAVELKOUL - AMSTERDAM

SINGEL, HOEK HEILIGENWEG 30

Batavia - Semarang - Soerabaya - Bandoeng

HEERENKLEEDING NAAR MAAT

Indische Uitrustingen

Vraagt geïllustreerden Catalogus.

's-Gravenh. Muziekschool
„DE TOONKUNST“
 Prins Mauritsplein 21 Tel. S. 477
 Spreekuren dagelijks van 10—1 en 2—6 uur.
 Directeur: JAMES ZWART.

Beha ve volledig onderricht aan Dilettanten en Eerstbeginnenden, ook gelegenheid tot Vakstudie.
DAGELIJKS KUNNEN AANMELDINGEN GESCHIEDEN.
 Klavier, Orgel, Solozang, Viool, Alt, Ceilo, Compositie, Dirigeerkunst: 1 uur per week f 80.—; 2 uren per week f 150.— per jaar. Samenspel f 40.—; Harmonie en Contrapunt f 50.—; Muziekgeschiedenis f 25.—; Voordrachtskunst en Declamatie f 50.—; Meth. Spreken f 50.—; Fransch, Duitsch en Italiaansch f 50.— p. j. Orkestklasse 1 maal p. w. 2 uren, voor leerlingen der school f 10.—; leerlingen buiten de school f 15.— p. j. Het onderricht wordt uitsluitend door eerste, gediplomeerde krachten onderwezen; de leerlingen worden individueel behandeld; het geheel staat onder voortdurend toezicht van den Directeur, die alle verantwoordelijkheid voor de te geven lessen draagt, waardoor steeds de beste resultaten worden bereikt.
VRAAGT PROSPECTUS!!!

groeit van een jonge maatschappij valt de invloed van de ontwikkelde, welopgevoede vrouw zeker niet te onderschatten.

Daartegen werd aangevoerd, dat voor zoo'n ruimen opzet de financiële draagkracht der stichting ver overschreden zou worden. In alle gevallen diende begonnen te worden met steun en hulp, naar krachten te bieden daar, waar die nu zeker het dringendst noodig zijn: aan de mannelijke leerlingen der inrichtingen van voortgezet onderwijs.

Nederlanders, leden van Oost en West, welk een heerlijk schoon arbeidsveld is daar voor ons geopend, waardoor wij onze waarachtige belangstelling kunnen toonen voor Indië en zijne bevolking.

Blijve Coen niet alleen herdacht als het historische beeld van den trouwen dienaar van de aloude Compagnie, van Holland's kracht, moed en taaië volharding, maar groeie zijn naam in onze gedachten op als van een ontwikkelingsbeeld van den tijdgeest, van een streven naar algemeene verbroedering, van een ernstigen, opofferenden menschenmin! Opent uwe beurzen.

De Studeerende Inlander.

Over dit onderwerp hield de heer Z. Stokvis, Inspecteur Middelbaar Onderwijs in Ned.-Indië, op Zaterdag 17 April j.l. om 7.30 nam. in zaal 2 van 't café „Hollandais“, Groenmarkt, den Haag, eene lezing voor de Indische Vereeniging.

De Voorzitter, de Heer Mas Soebardjo opent de vergadering en zegt, dat het der Indische Vereeniging te doen is om contact te zoeken en te vinden. Dat dit zeer moeilijk is en hij het daarom toejuicht dit gevonden te hebben bij een persoon, staande in het brandpunt der Indische beweging.

De heer Stokvis betuigt, dat de I. V. hem sympathiek is. Zij bestaat toch uit jonge mannen, wier werkkring later in Indië zal liggen. Aan welke voorwaarden heeft nu de hier te lande studeerende Inlander te voldoen? Wat heeft hij te doen, wat te laten? Spr. verzoekt zijne rede te beschouwen als een vaderlijke raad en verwijst naar zijn „Open brief aan de Indiërs, in Nederland studeerende“, Semarang 9-4-'19, o.a. opgenomen in de N. R. Ct. 17-5-'19 Spr. had verwacht, dat op dien brief van repliek zoude zijn gediend, doch er kwam zoo goed als niets. Spr. behoort niet tot de groep van koloniale Nederlanders, wier doel het is zich zelf omhoog te werken. Hij kan begrijpen, dat er onder de hier studeerenden zijn, die met weersin denken aan terugkeer naar hun land, waar zij zich overheerscht gevoelen. Dit sentiment kan zeer verschillend zijn en op verschillende wijzen tot uiting komen. Stel b.v. het geval, dat eensklaps alle Nederlanders Indië verlieten. Wat zou hiervan het gevolg zijn? Een chaos! Hierop is Indië niet voorbereid.

Verder roerde spr. aan de kwestie van de voertaal bij het onderwijs aan Inlanders. Een Nederlander was voor het Maleisch, de Inlanders voor het Hollandsch. In Indië zijn niet voldoende leeraren voor het geven van middelbaar onderwijs in het Javaansch of Maleisch aanwezig. Zelfs knijpt dit nu al op de algemeene middelbare school te Djokja.

Het sentiment kan zich ook op andere wijze toonen, als bron van redelijk inzicht, niet als uitslaande vlam, doch als een stilvlietende beek. Om het doel te bereiken, wordt van den studeerende geëischt, te bereikende, volharding en zelfopoffering. Wordt hieraan door de hier te lande studeerenden voldaan? Velen kwamen na afgelegd eindexamen H.B.S. naar Holland om te studeeren, echter zonder roeping. Dikwerf wordt die studie opgenomen, welke het best lijkt. Dit leidt tot désillusie. De I. V. is de voorhoede van het toekomstleger, deze mag niet verliezen, moet voldoen. De leden zouden onderling overleg moeten plegen en de rollen onderling verdeelen naar individueelen aanleg. Zij moeten zich beschouwen als pioniers, met het einddoel hun vaderland den rang

onder de Oost-Aziatische volken te doen innemen, welke het toekomt.

Spr. bepaalt zich tot deze inleiding en verwacht debat.

De Heer Casajangan betoogt, dat de Nederlanders in Indië moeten blijven, zoolang ze er noodig zijn. Als voertaal bij het onderwijs ware echter het Hollandsch te vervangen door Maleisch. Wat echter de eerste pioniers betreft, die slaagden vielen af. Spr. zelve ook. Men moet in Indië de stof nemen, zooals ze nu is, evenals dit in Holland b.v. voor 300 jaar 't geval was.

De heer Stokvis zegt, de Nederlanders voor Indië niet overbodig te achten. Hij acht echter het geven van onderwijs door Hollanders in het Maleisch of Javaansch onmogelijk. Dit had ondervangen moeten worden. Het onderwijsbeleid der regeering kwam te laat. De Heer C. repliceert en zegt, dat de Inlanders zelve in deze materie moeten dienen van voor- en toelichting. De Inlander wensch samenwerking.

De Heer Noto Soeroto acht de Indische talen zelfs voor een Inlander niet geschikt om Westersche ideeën weer te geven. Hij releveert dat het het lot van den pionier is ten slotte te vallen. De Heer Stokvis repliceert.

Kapitein Bannink vraagt het woord op historischen grond. 10 jaren geleden kwam hij met den heer Noto Soeroto door diens schrijven in de N. R. Ct. in aanraking. In zeker opzicht leidde hij toen de eerste schrede der I. V. Het is een open vraag, of de hier studeerende Indiërs niet van Indië vervreemden. Voelt men zich in Indië op zijn plaats, men keere er weder heen.

De Heer Abdoellah heeft het over den Open Brief van den Heer Stokvis. Hij erkent, dat er te weinig gewerkt is, evenwel beterschap trad is. Echter wordt den Indiër wel genoeg toevertrouwd? Het onderwijs in Indië wordt gedreven naar den Hollandschen kant.

De Heer Stokvis repliceert en is van meening, dat de Indiër door te excelleeren zijn land moet vooruitbrengen. Het onderwijs gaat alleen daar in Hollandsche richting, waar het Hollandsch voertaal is, anders in Indische richting.

Kapitein Vermeer komt terug op den Open Brief, waarop hij wel gereageerd heeft. Spr. verschilde met den Heer St. van opinie en verdedigt nog zijn stelling. Immers mislukking is steeds mogelijk en dat het in dezen niet zóó erg is, blijkt, doordat steeds dezelfde namen worden genoemd. En juist onder dezen excelleeren er op ander gebied. De Heer V. beroept zich op het verslag der Studie-commissie van „Oost en West“. De grief van Nederland tegen de I. V. is, dat deze aan politiek doet. Is dat dan aan studenten verboden? Wat doen en deden Russische en Poolsche studenten, studeerende in het buitenland? En dat wordt toegejuicht. En waarom hier niet? Is het vrees voor nationalisme? Thans bestaat er geen verschil tusschen Nederlandsche en Indische aankomende studenten.

De heer St. wil geen feiten en namen noemen. Het begrip ethische richting wordt dikwerf in minachtenden zin gebezigd. Maar wat den studeerende betreft, voor hem geldt in de eerste plaats studeeren, daarna is hij vrij, ook op politiek gebied. Spr. blijft voor en aan den student strenge en hooge eischen stellen.

De Heer Pandoe Soeradhiningrat klaagt over terugstelling. De Indiër is van meet af aan door het Hollandsch gehandicapt. Hij vraagt gelijkstelling der Holl.-Ind. scholen met de Holl. scholen. De Heer St. weerlegt deze eisch.

De Heer Noto Soeroto verklaart, dat men van den Indiër te veel verwacht. Men ziet in hem den Uebermensch en hij is slechts een gewoon mensch. Het toeval, dikwerf slechts het vermogen der ouders, bracht hem tot studeeren.

De Heer St. zegt, dat hij, juist om de groote moeilijkheden, die de Indiër daarbij te overwinnen heeft, steeds respect heeft voor den Inlander, die slaagde voor het eindexamen H.B.S. En waar deze Inlanders hierdoor reeds bewezen, dat de goede stof in hen aan-

THE PH. VAN OMMEREN CORPORATION OF NEW-YORK
 New York, San Francisco (Cal.),
 42 Broadway. 64 Pinestreet.

belast zich met:

Expeditie :: Assurantie
Opslag van goederen, enz. enz.

Nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door

PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

N.V. Brood- en Beschuitfabriek
„DE OUDE VETTE HEN“
 DEN HAAG
 bij het Stadhuis

Alle soorten Brood, Beschuit, Banket, enz.

Lunchroom - Tea-Concert

Naamlooze Vennoetschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
 voorheen P. J. JANSEN.
 Eenig adres: **Koninginnegracht 10.**
 (over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
 ... .. en Meand-Auto's ... ..

Dag en Nacht geopend

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP
1/2 DE ERVEN H. VAN DIJK
 Hofleveranciers van wijlen Z.M. den Koning
Nieuwe Gracht 6 - Tel. 3416
UTRECHT
Leveranciers van Burger-, Militaire- en Marine Kleeding
Indische Uitrustingen

Reiziger door het geheele land te ontbieden.

PENNOCK-COMPANY
 Huygensstraat 27 Tel. H 6300 - Tel.-Adr.: „Highspeed“
DEN HAAG
BANDOENG
EXPORT van AUTOMOBIEL- en .....
 KOETSWERK-ONDERDEELEN

International Electric en Machine Cy
V/h R. GEERAERTS-REUTER
 Licht Kracht Zwakstroom **INSTALLATIEN**
 's-GRAVENHAGE LEIDEN.
 Prinsestr. 6a, Tel. H. 8093 Mars 70, Tel. 1118

Adverteeren doet verkoopen

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe

Leden aan.

Behalve GOED BROOD

wordt U een dividend

van 5 %o gewaarborgd.

124

Piano's, Orgels, Vleugels, Auto-piano's.

PIANO's in huur f 6.— per maand,
desgewenscht in huurkoop, bij

L. C. JACOBI, vh. Chef Firma J. F. CUYPERS,

Regentesselaan 123, bij Reg.pl. 49 SOERABAIJA.
Tel. H. 1403, 's-GRAVENHAGE.

STEMMEN - VERHUREN - REPAREREEN

**INDISCHE
UITRUSTINGEN**
VOORDEELIGST
ADRES:
**AU BON
MARCHE**
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

101

VERKRIJGBAAR BIJ: **WILLEM SPRENGER.**
Agent der Gramophone Comp Ltd.
CARUSO-RECORDS PASSAGE 46. DEN HAAG.

375 25 c. 1911 495 20 c. 1911

wezig is, juist daarom stelt en handhaaft hij zijne eischen.

Verder divageerde het debat over détail-onderwijskwesties en den daarbij bestaanden vicieusen cirkelgang.

Ten slotte lichtte de Heer Stokvis de voertaalkwestie toe en betoogde, dat Indische taal hiervoor gebezigd kan worden, omdat de taal zich naar behoefte aanpast. G.

Rectificatie.

In het artikel „Regeringszorg en de Suikerindustrie” van S. A. Bartstra in ons blad van verleden week, moet de eerste zin van de tweede kolom luiden:

Tegenover deze „verklaring van de rechten der S.-industrie staat het gevoelen der bevolking, — van de orang tani, 1) „die zich één voelt met den grond, dien hij bebouwt”, dat de streek 2) van herkomst bedacht moet worden;.....

Deze zin lag n.l. geheel uit z'n verband, daar 't gedeelte tusschen de noten uit het zetraam was gevallen.

Red.-Com.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Voorkomen en genezen.

In de Sum. Post lezen wij: Er is in enkele Indische bladen met een zekeren ophef melding gemaakt van het bloedbad, dat een generaal in Amritsar heeft aangericht. 't Werd wel verschrikkelijk gevonden, maar 't was noodig. Zoo luidde het oordeel. Als een opstand eenmaal is uitgebroken, dan zijn alle middelen ter onderdrukking ervan geoorloofd. En moet niet achteraf over de slachtoffers worden getreurd.

Natuurlijk werd als steeds, weer geen aandacht aan de oorzaken van de onlusten besteed. Die worden in een zeker deel van de Indische pers altijd en immer op den achtergrond gedrongen. De gevolgen zijn van meer betekenis. Daar heeft men houvast aan en daar kan men mee aantoonen, hoe verderfelijk die beweging onder 't volk toch eigenlijk is!

Wij voor ons vinden die oorzaken echter juist van grooter gewicht. Omdat die ons den aard van het ontflict doen kennen. En omdat er voor ons in Ned.-Indië zooveel uit te leeren valt.

Licht ter zake heeft het Nationale Indische congres te Amritsar verspreid. Daar wees een zekere Pandit Motital Neru op hetgeen aan den opstand vooraf was gegaan. En natuurlijk stuiten wij dan al weer direct op een groven bestuursblunder. Lord Curzon wijzigde de verdeling van Bengalen en lokte met dien maatregel een hevige beroering uit in 't land, waar tot dusver bijna geen openbaar leven was. Kort daarop werd bij de plaatselijke wetgevende vergadering de wet op de kolonisatie ingediend, strekkende om de rechten van de zoogenaamde kolonisten te beknotten en hun de vruchten van hun arbeid, die de verlate wildernis rondom Lyalpur in een bloeiende streek had herschepen, te ontrooven. Een geweldige agitatie volgde, maar zij werd terstond onderdrukt. Eenige journalisten werden veroordeeld — de wet kwam er door.

Toen gaandeweg brak het oproer uit. De van huisuit weerspannigen maakten onmiddellijk gemeene zaak met de rustige elementen, die nu echter tot onrust waren gebracht. Arrestaties hadden plaats. Enkele politieke leiders van de gematigde partijen werden gedeporteerd. Enkel en alleen omdat zij zich tegen de nieuwe wet hadden verklaard. Voor de eigen fouten sloot het bestuur de oogen. Slechts werd gelet op de gevolgen ervan. En die werden den minister in geuren en kleuren verteld.

Zoo was de stand van zaken, toen Sir Dennil Ib-

betson als gouverneur van de Pentsjab aan 't roer kwam. Recht tegen den nieuwen wind ging hij in. De breede weg van opstapeling van onderdrukking op onderdrukking werd opgegaan, en toen hij het bewind aan Sir Michael O'Dwyer overdroeg, was heel het land in beroering. Tal van incidenten vonden plaats. De vrijheid van een ieder werd beperkt. Wie maar eenigszins onder verdenking stond, werd gevangen genomen en mishandeld. En ten laatste verloren de menschen hun hoofd en grepen naar de wapenen: het bekende Komagata-Maru-incident was daar. In allerijl werden toen oorlogsmaatregelen getroffen — de Defence of India Act kwam tot stand, en op grond daarvan werden tal van vervolgingen ingesteld en vele personen uitgebannen.

In April 1919 eindelijk brak de groote catastrofe uit. Zij werd in bloed gesmoord. En die ferme handeling van een generaal wordt dan nu in een zeker deel van de Indische pers zoo hemelhoog geprezen. Zonder dat aan 't geen er aan vooraf is gegaan ook maar eenige aandacht besteed wordt. Zooals steeds, wanneer de „maatschappelijke orde” verstoord wordt!

Harerzijds mag wel eens worden gedacht aan hetgeen Pandit Motital Neru als zijn conclusie te hooren gaf:

„Onderdrukking en schrikbewind hebben het leven eener natie nog nooit kunnen doodden, doch steeds slechts de ontevredenheid verhoogd en haar in ondergrondse kanalen teruggedrongen, van waaruit ongezonde stroomingen bij voorkomende gelegenheid op misdadige wijze zich een uitweg baanden. Dit brengt nieuwe onderdrukking mee, en zoo blijft men in den vicieusen cirkel rondgaan.

Er is niemand die gewelddadigheden en politieke misdaden niet zou betreuren. Doch laten wij niet vergeten, dat deze het directe uitloeijsel zijn van voortdurende onderdrukking. Het is te wijten aan de perversiteit van een bestuur dat blind wenscht te zijn voor de oorzaken van de ontevredenheid en als een waanzinnige stier inrent op alles, wat het waagt het in zijn weg te staan.”

Zoo is het. En werd ook hier in Ned.-Indië, naar veler wenschen een politiek van enkel kracht en geweld gevoerd, we zouden spoedig voor dezelfde conflicten als in Britsch-Indië worden geplaatst. Alleen het betrachten van de hoogste rechtvaardigheid, naar welke zijde ook, kan aan een regering die macht en die kracht verzekeren, welke noodig zijn om haar plicht te kunnen vervullen, haar taak te volbrengen.

De G. G. en de Inl. volksbeweging.

Wij ontleenen aan de Sum. Post o. m.:

Het standpunt, dat deze gouverneur-generaal van den beginne af, en tegenover de Inl. politieke vereenigingen en tegenover de geheele volksbeweging, heeft ingenomen en waaraan hij tot op den huidigen dag is trouw gebleven, is het meest eerlijke, het meest faire, het meest schrandere en het zuiverst politieke, dat ooit denkbaar was of is. Deze gedragslijn was er niet een van ziekelijke lankmoedigheid, doch van ernstige en nauwlettende aanschouwing; een openen van de allerbeste kansen, welke der Indische volksbeweging konden worden gegeven in haar eigen belang; een poging om haar in de goede richting voort te leiden, in stede van roekeloos terug te dringen; een beleid, uitgaande van het enig juiste inzicht, dat eene volksbeweging, voortspruitende uit een algemeenen tijdgeest, zich heeft uit te leven, willen rust en orde in het land bewaard blijven.

En als er in de woorden, welke de regering tot de Inl. politieke leiders richtte, gaandeweg een andere toon is gaan klinken, dan is dat niet, omdat de G.-G. gaandeweg zijn gedragslijn wijzigde, maar omdat die politieke vereenigingen allengs van aard en richting veranderden. Dit laatste is voor een ieder glashelder geweest, die het groote verschil tusschen de uitlatingen der elkander opgevolgde S. L.-congressen heeft waargenomen. Iedereen hier in Indië heeft kunnen zien, hoe de voornaamste en meest uit-

Firma A. L. J. en W. DE HAAS

184

Vleeschhouwer

Kofleverancier

Wagenstraat 35a, 'S-GRAVENHAGE, Tel. H. 882

N. LOEB = DEN HAAG
NOORDEINDE 109-111

KLEEDING EN MEUBILEERING
OP TERMIJNBETALING

173

Adverteeren doet verkoopen.

Zeebaboe's en Jongens beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”

Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

gebrede der Inl. politieke vereenigingen stap voor stap in revolutionaire richting verschoof, en iedereen heeft dus ten volle kunnen begrijpen, hoe en waarom de G.-G. de stukken op het politieke schaaftbord allengs heeft verplaatst.

De volksbeweging werd tegemoet getreden met de sympathie van dengene, die niet met bruto geweld wil overheerschen, doch leiding wil geven aan de ontplooiing van de in de Inlandsche bevolking ontkiemende krachten. Aan die beweging is de volle vrijheid gelaten om zich onder die leiding te ontwikkelen. Zonder eenigen reactionnair dwang van bovenaf is de voornamste Inl. politieke vereeniging geworden wat zij is. En als zij thans, door de openbare rechtsgedingen in de Garoetzaak en tegen de Afd. B., zich voor een iegelijk vertoont in hare volle naaktheid; als thans, juist in deze dagen, blijkt, hoe zij, al méér in revolutionaire richting verschuivende ten slotte groepen van extremisten vormde, welke de gewelddadige revolutie in haar vaandel schreven..... dan zal zij nooit en nimmer kunnen zeggen: „Gij, Indische Regeering, hebt van ons gemaakt, wat wij geworden zijn, omdat gij van den beginne af aan onzen groei in andere richting hebt geknot en verstikt!” Al wat de S. I. geworden is, heeft zij aan zich zelve en aan zich zelve alleen te wijten; niemand anders zal zij ooit ter verantwoording kunnen roepen dan haar eigen leiders!

Het artikel besluit: Zoo heeft deze G.-G. zijn taak in deze zeer moeilijke tijden opgevat; even welbewust en karaktervast — ondanks verguizing van de zijde dergenen, wier plicht het was, hem in de uiterst moeilijke situatie dezer tijden te steunen — als schrander en rechtvaardig.

Assistent en Koelie.

Een employé in de Javasche cultures, een man uit de praktijk, laat zijn waarschuwend stem in den „Cultuurbond” hooren. Hij schrijft: Persoonlijk zijn mij enkele gevallen bekend, waar door verkeerd optreden van den employé de boel misliep en de schuld dan maar op de S. I. gegooid werd.

De verwildering? Als ik eens kalm om mij heen zie, moet ik bekennen, dat er hier in deze streek, het Bandjarsche, die met Tasikmalaja in een zeer kwaden reuk staat, — daar zag toch die verschrikkelijke Afd. B., die nachtmerrie van alle vredelievende burgers, het levenslicht, — weinig sporen van verwildering te bekennen zijn. Het werkvolk hier is een samenraapsel uit alle naburige streken. Brutaal is het in het geheel niet; ja, er zijn wel kerels, die als zijn Heerlijkheid de Djr. Kwassa voorbijkomt, niet vol eerbied terneder hurken, of als zijne Doorluchtigheid de Tuin-employé passeert, zich niet vol ontzag den hoed van het hoofd rukken; er zijn er zelfs die, als men ze nitscheldt voor alles wat leelijk is, (een tienende part zou voor mij voldoende zijn om den belager te lijf te gaan), een brutaal antwoord durven geven; ja, zelfs zijn er, o verschrikking, die als men ze slaat, terug durven slaan; zelfs zijn er op de miljoenen enkelen, die hun mes trekken, en in vele van deze laatste treurige gevallen zijn wij vaak nog zelf de meest schuldigen. Een Oosterling denkt nu eenmaal geheel anders dan wij, kalme Westelingen en dar moeten wij (meer beraden en verstandiger, niet waar?) rekening mede houden.

Het inlandsche volk laat zich niet meer slaan en mishandelen als vroeger; zijn ze u er daarom minder om geworden, mij niet. Wij vechten voor een menswaardig bestaan, vide Cultuurbond; waarom zouden wij het dan in den Inlander afkeuren? Wij, die hun taal spreken en dagelijks met hen omgaan, kunnen ten minste weten, als wij de moeite nemen om eens verder te zien dan onze neus lang is, dat er voor den Inlander nog veel en veel verbeterd kan worden, en dit gaat nu eenmaal niet zonder strijd.

Daarom, collega's, behandel uw volk billijk en rechtvaardig; bedenkt, dat men in Europa ook zijn werkvolk niet scheldt en slaat, gunt hun een fatsoenlijk loon, bedenkt, dat de rijst schandalig duur is; laat u niet van de wijs brengen door krantengeschrijf

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS. WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw,
Piet Heinplein, Tel. ¹⁵⁸⁷/₁₅₈₈

Bijkantoor: DEN HELDER,
Hoofdgracht 37, Tel. 83.

over verwildering; wanneer gij kalm en nuchter een blik om u heen slaat, zult gij zien, dat die verwildering werkelijk zoo verschrikkelijk nog niet is.

UIT DE INDISCHE PERS.

„De Europeesche en Inlandsche Bestuursambtenaren in Ned.-Indië”.

II. (Slot).

De bestuursbevelen komen door de residenten en assistent-residenten onder het bereik van de regenten, die ze overdragen aan de lagere inlandsche bestuurschefs en zoo verder aan het volk.

Wanneer die bevelen nu te bezwaren zijn voor den kleinen man, dan zou men zoo zeggen dat het toch in de eerste plaats de regent is die daartegen op behoort te komen in het belang van het volk.

Dit is te meer zijn plicht, omdat, als de bevelen eenmaal de pryaji's hebben bereikt, het zeer moeilijk is de gegeven orders te doen intrekken en den resident of den assistent-resident van het gebrekkige van den maatregel te overtuigen.

Doch dit is meer dan een plicht, welke den regent is opgelegd; het is zijn recht.

De regent behoort te zijn en wordt door het volk ook als zoodanig beschouwd als een vader van de familie, wier wel en wee hem nauw ter harte moet gaan en bij wien men zijne moeilijkheden kan voorbrengen.

Zoowel de rijstogst als het uitzwermen der bevolking, oud en jong, groot en klein, landbouwer en arbeider, alles en allen moet de belangstelling van den regent trekken en dan is hij ook werkelijk de „Radja” in zijn ressort. Zijne functies goed vervullende, wordt hij niet de gevreesde doch de geëerbiedigde man.

Zij, die zichzelf bewust zijn in dezen zin, behoeven niet te buigen voor den resident of assistent-resident, zooals zoo duidelijk is gebleken met wijlen den Pangéran van Soemedang, die nog steeds door het volk en het Europeesch bestuur in hooge eere wordt gehouden en met wijlen de Pangéran van Tjiandjoer en Demak.

Waar zwakke regenten zijn, dáár zijn ook zwakke pryaji's en dat zijn de inlandsche hoofden, die steeds ja en amen zeggen, zooals de regent van Djapara in zijne rede heeft bedoeld.

Het waken tegen de uitvoering van verkeerde bestuursbevelen is eene groote en plichtmatige bevoegdheid, welke aan de regenten gegeven is, niet het minst, omdat iedereen weet dat een Europeesch bestuur, zonder steun van het inlandsch element, vrijwel onmogelijk is.

De residenten zijn zich hiervan bewust en zouden zij zich dan verzetten tegen billijke opmerkingen, welke van de zijde der regenten op gepaste wijze worden voorgebracht?

Toch is het ook de meening van den schrijver, dat, zooals de Regent van Djapara heeft bedoeld, het tegenwoordige bestuursstelsel niet goed is, omdat de Europeesche bestuursambtenaar naar goeddunken over den inlandschen bestuursambtenaar kan beschikken.

Het is het stelsel dat veranderd moet worden en wel in de eerste plaats door de regenten zelf.

De Regeering beweegt zich reeds in die lijn door de zoogenaamde „Ontvoogding”, in den vorm van het in het leven roepen van Regentschapsraden en Dessaraden en het staat aan de regenten nu om dat streven te steunen.

Regentenbond „Mangoen Hardjo”, treedt op met de andere bestuursvakbonden en zet u in beweging!!

Het is mogelijk dat de taak ietwat moeilijk is voor de verschillende besturen, doch zij is groot en mooi!

Toon aan het volk dat gij geen bestuursinstrument zijt, dat over geen eigen wil beschikt!

Denk er aan dat in deze aangelegenheid alles afhangt van uwe eigen handelingen en daden!

(Neratja 29 December 1919.)

De hoofdplaats Bandoeng. Volgens de opgave, voorkomende in de „Kaoem Moeda” van 10 Januari 1920, bedroeg op 1 Januari van dit jaar het zielen-

O. J. STUUT, 'S-GRAVENHAGE

CHARLOTTE DE BOURBONPLEIN 28 - TELEF. 5073

Comestibles - Koloniale Waren

UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT ARTIKELEN EN PRIMA WAREN.

Bediening aan huis zonder prijsverhooging

KEPPEL-HESSELINK & Co. WIJNHANDELAREN

Kantoor: Den Haag, Corn. Speelmanstr. 32. Tel. H. 4778

Tijdelijk aanbod:

ST. ESTÈPHE per flesch . . . f 1.25
„ 50 flesschen f 1.20

genrige belegen Tafelwijn FRANCO.

Vraagt Proefflesschen.

Ik zing de lof
der **Monarch**

Monarch
Schrijfmachine

HOOFDAGENTEN
HEYENBROCK HASELAGER & Co
AMSTERDAM-ROTTERDAM
DEN HAAG.

CHIRURGISCHE INSTRUMENTENFABRIEK MARTIN LOTH

Westerstraat 14 UTRECHT (Holland)

SPECIALITEIT Complete Installatie van Operatie-, Sterilisatie- en Verbandkamers, Instrumentenkisten voor schepen, Plantages en Mijnen

Export O. en W. Indië, Z.-Afrika - Catalog. op aanvraag

Firma H. RAHR, Utrecht

ACHTER ST. PIETER 4 TELEFOON 443

OPGERICHT 1835.

Piano- en Muziekhandel.

Electro-Technisch Bureau H. VAN ZIJL

Fr. Valentijnstraat 102 DEN HAAG Tel. H. 8017

Licht, Kracht, Verwarming, Schel- en Telefoon-Installatiën.

Adverteeren doet verkoopen.

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWELLEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

Drukkerij TEN HAGEN

Nobelstraat 20 .: Den Haag
Telef. Interc. 2793

*Beleefde aanbeveling voor
de levering van alle voorkomende
Drukwerken als:*

AANDEELEN
ADRESKAARTEN
ADVIESKAARTEN
BALBOEKJES
BESTEKKEN
BILJETTEN
BORDERELLEN
BRIEFKAARTEN
BRIEFPAPIER
BROCHURES
CATALOGI
CIRCULAIRES
CONTRACTEN
CONVOCATIES
DIPLOMA'S
DISSERTATIES
EFFECTEN
ENVELOPPEN
ETALAGEKAARTEN
ETIQUETTES
FACTUREN
FORMULIEREN
INTEEKENLIJSTEN
INPAKPAPIER
JAARVERSLAGEN

KANTOORBOEKEN
KWITANTIËN
LABELS
MAANDBLADEN
MEMORANDUMS
MENU'S
NOTA'S
OBLIGATIËN
PROGRAMMA'S
PRIJSCOURANTEN
RECLAMEKAARTEN
REGISTERS
REGLEMENTEN
REKENINGEN
SERVETTES
STATUTEN
STROOIBILJETTEN
TABELLEN
TEKSTBOEKJES
TIJDSCHRIFTEN
VAKBLADEN
WEEKBLADEN
WERKSTATEN
WISSELS
ENZ. ENZ. ENZ.

**SPECIALE INRICHTING VOOR
GOED OPENLIGGENDE**

KANTOORBOEKEN

N.V. Autogarage „CITO”

Schenkweg 7 - 's-GRAVENHAGE, - Tel. H. 6290

Luxe Verhuur-Auto's

tal van de hoofdplaats Bandoeng ruim 90.273 personen, w.o. 9372 Europeanen, 73199 Inlanders en 7702 Chinezen. En nog steeds breidt de gemeente zich uit, hetgeen men bijna dagelijks kan waarnemen door den aankoop van terreinen, vooral aan de Noordzijde van de hoofdplaats, waardoor geheele kampongs, sawahs en begraafplaatsen in het bezit van de gemeente komen.

Het aantal huizen en geasfalteerde wegen neemt steeds toe en men kan moeilijk een woord van lof onthouden aan de gemeente voor de fraaie wijze, waarop de Europeesche wijk, die 's avonds geheel electrisch is verlicht, is aangelegd.

Ook de begraafplaats voor de Europeanen ziet er zeer fraai uit.

Met het complex kampongs van de Inlanders is het anders gesteld.

Al heeft het Bouw- en Woningtoezicht eenige regelmaat gebracht, toch staan de inlandsche woningen nog overal verspreid, zijn de wegen, ingeval van regen, bijna onbegaanbaar door de modder en voert, bij hoogen waterstand, het water alle vuilnis in de kampongs.

En gedurende den nacht is er natuurlijk geen verlichting. Dit is nu wel niet zoo heel ernstig, want de eigenlijke bevolking zwermt toch uit, maar niettemin zou deze gaarne zien dat de gemeente eenige aandacht schonk aan de Inlandsche begraafplaats te Bandoeng, die, als men haar met andere begraafplaatsen vergelijkt, werkelijk niet voldoende is.

Het aantal zielen bedraagt ruim 73000 Inlanders en dit neemt nog steeds toe en als de gemeente nu alle mogelijke terreinen aankoopt, dan weet men op het laatst niet meer naar welk stuk grond men de dooden brengen moet, vooral als er eene influenza-epidemie heerscht, die vele slachtoffers eischt.

Men denke daarover niet zoo licht, want nog onlangs moesten er van de kampong Lenkong vele lijken naar Tji Lampelas, Telokboejoeng Sasir enz. worden gebracht, alwaar voor één graf de som van f 1.—, f 2.50, f 5.— of f 7.50 moest worden betaald, behalve nog vele andere onkosten meer.

De menschen moeten daarvoor of geld leenen of hunne bezittingen naar het pandhuis brengen.

En in beide gevallen moet hooge rente worden betaald.

Het inlandsch publiek vestigt de hoop op de te Bandoeng bestaande Inlandsche vereenigingen, meer in het bijzonder op de Sarikat Islam en op de Inlandsche leden in den Gemeenteraad, die misschien wel bereid zullen zijn hunne aandacht te schenken aan dit onderwerp.

(Kaom Boeda, 13 Januari 1920).

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De „Java-Chinese Student's Association te Singapore". Het aantal Chineesche studenten, dat van Java afkomstig is, bedraagt ongeveer 100 en zal weldra worden vermeerderd. In den vreemde verblijf houdende, zien zij zeer goed in dat het in hun belang is zich te vereenigen, niet alleen om elkander onderling van steun te zijn, doch ook om nieuw-aangekomenen in te lichten met betrekking tot de nieuwe toestanden, waarin zij te Singapore worden gebracht.

Zoo althans heeft de heer Ten-Gok-Tjhwang, oud-leerling van het Raffles-Instituut te Singapore, deze zaak begrepen en de Chineesche jongelieden van Java bijeen verzameld.

Deze samenkomst had plaats op 31 Mei 1919 in het huis no. 21 van de Race Course Road, des namiddags ten 2 ure, waarna tot het in het leven roepen van eene vereeniging werd besloten, welke den naam heeft gekregen van Java-Chinese Student's Association.

Het bestuur werd samengesteld als volgt:

- De heer Tan-Rang Hie, Voorzitter.
- De heer Lamo-Ie-Seng, Vice-voorzitter.
- De heer Siem-Kie-Siat, Secretaris.
- De heer Thio-Tjin-Gwan, 2e Secretaris.
- De heer Liam-Kok-Tjong, Penningmeester.

C. P. A. NICOLAI
DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat. 177
Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

Hollereveranciers.

□ □ DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN □ □
□ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □
□ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

De heer Ong-Tiang-Biau, 2e Penningmeester.
De heer Liem-Ek-Soei, Auditeur.
De heer Lim-Kian-Hing, Adviseur.
De heer Khoe-Kim-Tjeng, Bibliothecaris.
De heeren Ko-Mo-San, Ong-Tjeng-Gwan, Tan Tjin-Hwie, Njo-Biau-Tien, Lin-Kian-Hing, Commissarissen.

Een verzoekschrift aan het bestuur der Straits Settlements werd ingediend en de erkenning verleend op 17 September 1919, volgens de Societies Ordinance 1909.

Het doel der vereeniging is:

- 1°. de levensomstandigheden der jongelieden te regelen;
- 2°. het hoog houden van de Chineesche gebruiken vergezeld van goed gedrag;
- 3°. het bevorderen van algemeene kennis;
- 4°. het behartigen van de wederzijdsche belangen der leden.

Zoolang de vereeniging nog geen eigen gelegenheid heeft om te vergaderen, kan het bestuur beschikken over de woning no. 21, Race Course Road.

Op dit oogenblik zijn 79 studenten als lid van de vereeniging ingeschreven.

Er heeft een oogenblik vrees bestaan, dat vreemde studenten niet op de scholen in de Straits Settlements zouden kunnen worden toegelaten, doch de heer H. W. Firmstone, Directeur van Onderwijs in de Straits Settlements en de Federated Malay States heeft verklaard dat, als er, na plaatsing van de leerlingen uit de Straits Settlements, voldoende ruimte beschikbaar is, de vreemde studenten zullen worden aangenomen naarmate zij zich aanmelden en tegen een eenigszins hooger tarief van het schoolgeld.

Dit heeft practisch geen bezwaar, want wanneer de Javaansche leerlingen de 7e klasse van de scholen op Java met goed gevolg hebben afgevolgen en dan naar Singapore gaan, kunnen zij in den regel wel op de Singaporeesche scholen geplaatst worden.

Het bestuur der vereeniging heeft dit aan de belanghebbenden op Java laten weten.

(Perniagaan van 27 December 1919.)

„Nieuw muntmateriaal voor China". In de laatste vergadering van de Britsche Kamers van Koophandel te Shanghai is besloten een verzoek tot de Chinese Regeering te richten dat de strekking heeft om het bestaande zilveren Chineesche muntmateriaal te vervangen door eene meer moderne soort, n.l. door zilver- en kopergeld en dit te doen vervaardigen onder leiding van een bepaald deskundige.

Men was er van overtuigd, dat dit muntmateriaal beter in den Chineeschen wereldhandel zou voldoen dan het oude Chineesche geld, zoodat de bankiers en groothandelaren onderwerpelijk, ook met het oog op het metaalgehalte, hulp en medewerking hebben toegezegd.

De Chineesche Regeering is, volgens de berichten, dit verzoek gunstig gestemd en heeft besloten tot den aanmaak van zilveren dollars in een te Shanghai op te richten fabriek en onder toezicht van het Centraal Bestuur.

(Tjahaja Timor 19 Januari 1920).

Openbare Vergadering van de te Batavia wonende Chinezen ter bespreking van de Hoktjoezaak *). Op den eersten Kerstdag 1919 is 's morgens in het gebouw Siang-Hwee te Patekaan (Batavia) een openbare vergadering gehouden, met het doel besprekingen te houden over de Hoktjoezaak in Groot-China.

Tal van Chineesche vereenigingen hadden voor dat doel afgevaardigden gezonden, zoodat in het geheel een 100-tal personen verzameld waren en waaronder ook de Chineesche Consul-Generaal, de heer Ouw-Yang-Kee, werd opgemerkt.

De vergadering werd te ruim 10 uur geopend door den heer Khoe-A-Fan, die als voorzitter optrad en het doel der samenkomst uiteenzette.

De taal, waarin gesproken werd, was het Mandarijn-Chineesch, op verzoek van de aanwezigen.

*) De Hoktjoezaak is dezelfde als de Footchowzaak. Hoktjoe is de hoofdplaats van de provincie Hok-Kian, waarin ook Foochow is gelegen.

VOORHANDEN EEN GROOTE KEUZE:
Romans, Jongens- en Meisjesboeken, Prentenboeken. 176
Kantoor-, School-, Schrijf- en Teekenbehoefden.
Spoedige levering van alle Studietoeken, Tijdschriften en Modeplaten.
Leesbibliotheek in 4 talen. Advertentie-Bureau.
BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
E. VAN ANDEL, Weimarstraat 16a b.d. Suezkade
Telefoon 3213 - DEN HAAG

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

Bilkgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog.
Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

Het onderwerp, dat door de verschillende sprekers werd behandeld, was de bejegening van China door Japan in de bekende Hoktjoezaak.

Het einde was, dat op een schoolbord 4 voorstellen werden geschreven, n.l.:

1° aaneensluiting van de Bataviaasche Chineseche verenigingen met die van elders onder één naam;

2° Het zenden van een telegram aan de Chineseche Regeering, met verzoek den heer Rie-Ho-Kie, Tuhuss van Hoktjoe, door een meer geschikt persoon te doen vervangen;

3° het zenden van een telegram aan de Chineseche verenigingen Hak-Seng-Rian-Hap-Hwee en Kok-Bin-Taij-Hwee te Shanghai, inhoudende het verzoek de Japansche boycott-actie met kracht door te zetten;

4° hetzelfde aan de Hoakiauw te Lamijang.

Het eerste voorstel werd aangenomen en aan de gezamenlijke verenigingen de naam Hoa-Kiauw-Kioe-Hok-Houw-Wan-Hwee gegeven, terwijl de telegrammen werden verzonden.

Het bestuur werd samengesteld als volgt: de heer Khoe-A-Fan, voorzitter; de heeren Nio-Pang-Long en Tan-Tia-Pang, ondervoorzitters; de heer Tan-Pak-Pang, secretaris, de heeren Lie-Tjie-Thong, Jong-Pak-Tjoen, Ngo-Wie-Khong en Lo-Tjoea-That, commissarissen.

Aan de afgevaardigden van de verschillende verenigingen werd verzoekt de gevallen beslissingen aan de leden bekend te maken.

Na nog eenige huishoudelijke aangelegenheden te hebben besproken, werd de vergadering ruim 12 uur 's nachts gesloten.

(Perniagaan, 26 December 1919.)

De „Li-Po”. Op 6 December 1919 is het eerste nummer verschenen van het weekblad „Li-Po”. Het verschijnt elken Zaterdag en wordt uitgegeven door de Toko en Drukkerij Tie-Tek-Hong.

Redacteur is de heer Lie-Sioe-Seng en het kantoor van de redactie en administratie te Batavia, Pintoe besar. De abonnementsprijs bedraagt f 2.— per 3 maanden.

Omtrent richting en doel werd niets bekend gesteld.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Indische Gids.

De hr. S. Ritsema van Eck opent de April-afl. met een beschouwing over de instelling der regentschapsraden. Het mag voor den schr. een groote voldoening wezen dat de denkbeelden, door hem ontwikkeld in zijn brochure „De reorganisatie van het bestuur in Ned.-Indië” (gepubl. in Dec. 1911), werkelijkheid zijn geworden, ook al kan hij zich niet ten volle vereenigen met de daarin aangebrachte wijzigingen. De hr. R. v. E. is van meening, dat met de regentschapsraden de Indische bevolking een instituut is gegeven, waarvoor zij de Regeering innigen dank is verschuldigd. — Dr. E. Bonebakker behandelt nogmaals het onderwerp: Volksonderwijs in verband met landbouw en bedrijf. — Een artikel van den hr. A. M. W. van Renesse waarschuwt voor de onrechtvaardige oppositie tegen ons koloniaal beleid (zooals die b.v. in den Volksraad tot uiting komt); dat streven om in iedere Regeeringsdaad onzuivere bedoelingen ten opzichte van de Inlandsche bevolking te zoeken, kan voor een vreemde mogendheid welkom materiaal vormen om als bewijs te dienen voor ons koloniaal wanbeleid. Men houde de motieven voor ogen welke zijn aangevoerd om Duitschland zijn volk koloniën te kunnen ontnemen. — De heer S. Kalff vertelt op zijn bekende onderhoudende wijze van „een zoon van Tollens te Batavia”, n.l. Mr. L. J. A. Tollens, die meende het dichtersbloed van zijn vader te hebben geërfd; de resultaten leert ons de heer K. kennen. — Overigens de gewone rubrieken: Varia. — Revue van brochures enz. — Koloniale literatuur. — Bibliographie voor Oost- en West-Indië.

Handleiding Int. Bestuursambtenaren.

Van de door het Departement van Binnenl. Bestuur uitgegeven serie geschriften (gedrukt in Holl. en Maleisch) is verschenen No. 42 (Batavia, Ruygrok en Co., f 0.25), getiteld: De zegelbelasting en voorschriften namens de: invordering van belastingen, verjaring van

LENSVELT NICOLA

Den Haag Holland

Beschuil en Roggebrood
voor export.

vorderingen wegens belastingen, afschrijving van verjaarde vorderingen.

The Wireless World.

Het Febr.-Nr. van dit aan de draadlooze telegrafie gewijd tijdschrift wijdt een kort waardeerend artikel (met fraai portret) aan Dr. C. J. de Groot te Bandoeng, wiens academisch proefschrift: Radio-telegrafie in de tropen ('s-Gravenhage, 1916) reeds de richting zijner studiën aanwees. De schr. in de „W. W.” zegt: „One of Dr. de Groot's best known works is his paper entitled: The nature and elimination of strays.”

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 2 bevat vervolgartikelen, n.l. Arowakken, door d. J. de J. — De vaart van Nederland op Oost-Indië, door van der Mandere (een historische schets van de ontwikkeling der scheepvaart op de Indië, met zeer interessante afbeeldingen, o.a. van oude zeilschepen). — Indische brieven over „Planters lief en leed”, door O. M. A. — Een en ander over de taak der overheid in Indië.

Mededeelingen. Tijdschrift voor Zendingwetenschap.

Inhoud van deel 64, 1e stuk: Een reis door het westelijk deel van Midden-Celebes, door Dr. Alb. C. Kruyt en J. Kruyt (vooral van belang uit ethnographisch, daar naast uit geographisch oogpunt. — Willem Luyke, door Jonkv. H. B. de la Bassecour Caan (vervolg). — De Parhoedamdam-beweging, door E. J. van den Berg (duidelijke uiteenzetting van doel, enz. dezer geheimzinnige godsdienstige beweging onder de Bataks). — Over Goeroe-djemaat (gemeente-helpers, voorgangers) door A. Hueting. — Gebruiken bij de naamgeving op Talaot (Sangir-eil.), door H. J. Stokking. — Uit de Javaansch-Maleische pers (I. Godsdienst en maatschappelijke toestanden. II. Onderwijs. III. De vrouwenbeweging). — Belangrijke verschijnselen op zendingengebied. (Verandering op het arbeidsveld der Rijn-sche Zending op Sumatra, enz.) — Literatuur-aankondiging.

Marineblad.

In de afl. van 10 April komen enkele bijdragen voor, welke in onze rubriek niet onvermeld mogen blijven, n.l. In memoriam, Ferdinand Karel Engelbrecht (gep. vice-adm. geb. Batavia 8 Nov. 1842, overl. 's-Gravenhage, 27 Febr. 1920). — Vrijwilligers- of militievloot? Hoe moet de organisatie der Kon. Marine zijn, wat betreft personeel, materieel en financiën (eervol vermelde prijsvraag), door Ferwerda. — Het gezin mee naar Indië, door de Redactie. — Marine en dienstplicht in Ned.-Indië, door A. J. G. Maclaine Pont. — Het boek van admiraal Bauduin (critische bespreking), door C. L. Schepp.

In de rubriek Mededeelingen van de Redactie vindt men eenige prijsvragen uitgeschreven (toelichting: uitgeloopte prijzen, voorwaarden, enz.) Een dezer prijsvragen luidt: Weet Nederland, dat bij eene voortzetting van de tegenwoordige Marinepolitiek Nederland en Koloniën binnen zeer korten tijd ter zee volkomen weerloos zullen zijn en overgeleverd aan den willekeur van hunne naburen? Welke maatregelen moeten genomen worden, om dit te voorkomen?

Teysmannia.

Afl. 11—12 van den 30en jaarg. bevat o.m.: Aanteekeningen over orchideeën, door Dr. J. J. Smith. — Landbouwtoestanden en vooruitzichten op Sumatra, door Dr. N. B. Pekelharing. — Technische toepassing van de scheikunde der vetlichamen, door Dr. A. W. K. de Jong. — Schaduw-, sier- en laanboomen (vervolg), door H. J. Wigman Jr. — Machines voor de bereiding van palmolie en de verwerking van palmpitten, door M. van der Meer. — Druiventelt, door van Uffelen. — Sprokkelingen op landbouwgebied (Deris als middel tegen insectenplagen. — Een nuttige boom: de algaraba. Enz.). — Ingekomen boeken.

De Banier.

In het Nr. van 12 Maart schrijft Dr. D. A. Rinkes, hoofdambtenaar voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden, een lang verweer tegen door de „Nederlander” geoeffende critiek over de wijze waarop de Commissie voor de Volkslectuur te Weltevreden haar taak opvat.

Die critiek betrof de volgende punten (welke één voor één door Dr. R. worden weerlegd): a. het bureau vergeet, dat bijv. het Maleisch in de verschillende deelen van den Archipel overal verschilt en dat dus de meeste lezers niets aan de boeken hebben; b. de niet-intellectuele inlander leest niet, zeker geen boeken; c. de intellectuele kent Hollandsch en dan leest hij geen Maleische vertalingen; d. men moest den Inlander zijne pantoens, zijne geestenvertellingen geven of

Fabriek van 144

FORNUIZEN

met toebehooren voor Hotels, Restaurants, Gestichten, enz.

Fa P. J. MEIJS & ZON Wassenaarsche-straat 1, 3, 5, HOFFEVERANCIERS

SCHEVENINGEN Telef. Interc. 465

Hotel-Café-Restaurant „SUISSE”

Amsterdam 142

72 Kamers. Badkamer op iedere Etage.

Centrum der stad. Dir. H. P. ALBERTS.

Parkhotel

van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes. 170

EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden,
Rustige ligging.

Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Hotel VAN DEN ABEELEN

SCHEVENINGEN

Het geheele jaar geopend.

Centrale Verwarming - Lift en Baden - Matige prijzen

175

Aanbevelend, P. ENGELS.

„DE BIJENKORF”

:: Lunch- en Tearoom ::

Koude- en Warme Schotels 153

WAGENSTRAAT 45 DEN HAAG

Het meest aan te bevelen

INDISCH RESTAURANT

LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG

Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.

Uitsluitend Indische Tafel.

163

Directeur: J. VAN GEEMERT.

Maison van Wijk

Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665

UITZENDING VAN DINERS vanaf f 0.90

Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van Dejeuners, Diners en Soupers.

136 KOUDE EN WARMESCHOTELS. J. H. M. KOETS

Het sedert 1911 gevestigde

Indisch Restaurant „Waroeng Djawa”

Kortenaerkade 10, Den Haag, Tel. 4882

heeft geen filialen.

TEVENS UITZENDING VAN DINERS. 193

Hotel Café-Restaurant

HET ROOMHUIS „BOSCHHEK”

Haagsche Bosch Den Haag

Eigenaar-Exploitant: H. L. P. ALSEM.

Uitstekende Keuken

Gelegenheid tot het geven van Diners en Partijen

Oprijlaan met Garage. Kegelbanen in aanbouw. Tennisbanen. 9

Confiserie en Chocolaterie Royales

J. A. Krul

Salon de Rafraichissements 185

NOORDEINDE 44 DEN HAAG

Tel. 4060 - Haag - **MAISON VAN RIJN** Meermalen BEKROOND
CUISINIERS
Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
Dejeuners, Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
Varié, Mayonaises, Salade's, Koude en
Warme Schotels, enz. enz.
Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Tarief Diners Hoogst zindelijk bereid, van de beste ingrediënten, aan huis bezorgd :-

Diners à f 0.90 Vleesch Groenten Aardappelen	Diners à f 1.- Vleesch Groenten Aardappelen Toespijs	Diners à f 1.60 Vleesch Groenten Aardappelen 2de Vleesch, Visch of gevogelte Compôte Toespijs
--	---	---

Met bijlevering van SOEP worden de prijzen met f 0.25 verhoogd.

COUPONBOEKJES
verkrijgbaar voor 24 Diners tegen Gereduceerde Prijzen.
24 diners à f 0.90 f 20.50, 24 diners à f 1.- f 23.-
24 diners à f 1.60 f 37.50, 24 porties soep . . f 5.-
Speciaal Gesoigneerde DINERS met uitgebreid MENU
f 2.50 p. couvert.
Menu op aanvraag verkrijgbaar. 220
Verzoeken bussen te weigeren met verbroken controle-sluiting.

Restaurant VAN DER PIJL
147 PLAATS 18 :: LA HAYE
MAISON DE PREMIER ORDRE
Livraison en ville et en province

Grand Hotel Restaurant
111 „Central”
In alle Kamers warm en koud water
De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ
geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme
Afternoon-Tea-Concerten
door het ensemble 106
WILLY HONSBEEK & Co

Restaurant SAUR, den Haag
132 Lange Houtstraat, hoek Voorhout.
Dejeuners, Diners, Soupers
Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

Tel. Interc. H 447. 137
Hotel de Bellevue
Bezuidenhout 15 's-GRAVENHAGE

Pension FRISIA 102
Jan van Goyenstraat 47 - NIJMEGEN
Pension vanaf f 4.- per dag.

C. HOYNG
SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
AMSTERDAM - UTRECHT
Kristal - Porselein
VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ., uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland” te Gouda. 109
MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
Garantie voor gave overkomst.

Arabische vertellingen, geen vertaalde Hollandsche romans; e. de door het bureau vertaalde wetten c.a. zijn nutteloos, want de Inlandsche ambtenaren kennen Hollandsch, en de desaman leert geen wetten; f. het bureau heeft een reuze-staf van hooggesalarieerde lieden, terwijl de oetroerige elementen aangewakkerd en ingelicht worden.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.
We ontvingen gelijktijdig de Nos. 35-37 en noteeren uit den inhoud:
No. 35. De verhouding van de erfpacht tot het werkvolk, door T. Ottolander. — Arbeidsverhoudingen in de Vorstenlanden. — Over de vorming van het melksap van Heva Brasiliensis, door Dr. W. Bobilihoff.
No. 36. Bastonderzoek en productieopnamen in verband met uitdunning in oude tuinen, door C. A. Gehlsen. — Bruine binnenbast-ziekte, door J. R. Harmsen. — Vrije arbeiders. — Het arbeidsloon in den landbouw op Java, door R. Broersma. — Het arbeidsvraagstuk. — Over de bereiding van zwavelzure kinine en hare geschiedenis op Java en in Britsch-Indië. — Djarak onder kapok. — Het uitvoerrecht op rubber.
No. 37. Algemeene plantenteelt (vervolg), door A. de Koning. — De Oostkust-ondernemingen en voedselvoorziening, door B. — Uit veld en dessa (II. Vergrooing van bouwgrond en onderhoud van dammen en waterleidingen), door Dessaman. — Tantième-berekening, door M. Z. — Copal, door K. Meijne. — Sojaboonen in Amerika.

Mededeelingen Ned. Ind. Vereen. „De Orchidee”.
Op dit tijdschrift werd dezerzijds nog niet de aandacht gevestigd; ons kwam nog nimmer een Nr. onder oogen, hoewel reeds No. 6 van den tweeden jaargang moet zijn verschenen. De uitgever denkt wellicht als zoovelen zijner Indische collega's, dat hier te lande geen belangstelling bestaat; toch heeft hij ongelijk en we zijn er vast van overtuigd, dat althans de groote bibliotheken een abonnement zouden nemen, wanneer haar daartoe de gelegenheid werd geopend.

Weekblad voor Indië.
No. 47 herdenkt Multatuli. J. V. schrijft woorden van bewondering voor Douwes Dekker als auteur. — W. L. Penning wijdt een gedicht aan Multatuli. — Vervolgens krijgt men eenige fragmenten uit de Max Havelaar, uit Woutertje Pietersen en uit Vorstenschol (een en ander met verschillende portretten van D. D. en een tekening; Max Havelaar's toespraak tot de hoofden van Lebak).
Hetzelfde Nr. bevat nog een artikel (met portretten) over het Solosche zelfbestuur (geschreven door „een inlandschen medewerker”).

Rupam. A Journal of Oriental Art.
Onder dezen titel is verschenen het 16 Nr. van een driemaandelijkse tijdschrift (uitgegeven door Ordhendra C. Gangoly te Calcutta), hetwelk ook voor de geleerden hier te lande, die zich voor de Indische godsdiensten en de daarmee verband houdende Hindoe-oudheden van den Indischen Archipel interesseeren, van groot belang belooft te worden. Reeds dit eerste Nr. bevat eenige bijdragen, die deze richting uitwijzen. Speciaal vestigen we de aandacht op het geïllustreerde artikel van Aleshay Kumar: Garuda, the carrier of Vishnu in Bengal and Java.

Indisch Militair Tijdschrift.
Hoofdzakelijke inhoud der Febr.-afl.: De eerste vermeerstering van het bentengcomplex in de Paja Reubèë (Pidie) op 20 Jan. 1901 (met kaartje), door A. K. — Organisatie van troepenmenages, door A. M. W. van Renesse. — Een en ander over de aanwending van giftgas als strijdmiddel, door J. A. van Staveren. — „La Subordination”, door G. Th. Slothouber. — Vereenvoudiging van administratie op de Buitenbezittingen. — Civiel en Militair gezaghebber, door L.

The Dutch East Indian Archipelago.
Het Nr. van 5 Maart bevat verschillende korte bijdragen, waarvan we slechts noemen: Sumatra practically a new country. — Deep sea fishing. — New interprises in the Lampong Districts. — Kapoc and its cultivation. — Iron ores in the Dutch East Indies. — Copper in Timor.

De Indische Mercur.
Inhoud van No. 16: Mededeelingen van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel. De rijstcultuur in Noord-Amerika, door M. B. Smits (met een voorwoord van den Directeur van Landb., Nijv. en Handel, J. Sibinga Mulder). — De variëteiten van den Oliepalm, door J. J. Paerels. — De uitvoer van Java gedurende 1919. — De overzeesche handel na den oor-

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij VAN DIJK & Co. EINDHOVEN EN BRUSSEL
Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en van H. M. de Koningin van Rumenië; eertijds van H. M. Koningin Sophia.
OPGERICHT 2 AUG. 1853. 115
Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam.
UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN
LUERMANDEN.

log. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen zoomede de overige vaste rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft nieuwe literatuur over rubber.

Prijsvraag Soendaneesche dialecten.
Blijkens een door het Bataviaasch Genootschap voor Kunsten en Wetenschappen verspreide circulaire heeft deze instelling voor 1920 een prijsvraag uitgeschreven voor de Soendaneesche dialecten. Men herinnert zich wellicht, dat het Genootschap in 1912 een dergelijke prijsvraag heeft uitgeschreven voor de Javaansche dialecten, welke een zeer goed succes had en vele Javaansche taalbeoefenaars (Europeanen zoowel als Javanen) heeft opgewekt om bijdragen te leveren. Onze plaatsruimte laat niet toe de toelichting op deze prijsvraag uit de circulaire over te nemen; men kan haar o.a. raadplegen in de Koloniale Bibliotheek, van Galenstraat, den Haag.

De Aarde en haar Volken.
De April-afl. brengt een geïllustreerd artikel van H. J. v. B., getiteld: De toekomst van Suriname, waarvoor de stof werd geleverd door het bekende omvangrijke rapport van den hr. J. S. C. Kasteleijn c.s.
Verder een stukje „Alle waarde is betrekkelijk”, naar aanleiding van Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis' opstel over het oorspronkelijke ruilverkeer in Oost-Indië, in het weekblad „Indië”.

Nationale Staatkundige Gids.
Bovengenoemd rapport van den hr. Kasteleijn c.s. wordt met een enkel woord besproken in No. 49 van de „Nationale”. Hoewel de schr. zich over het werk van het Suriname-Syndicaat zeer gunstig uitlaat, betreurt hij de uitlating in haar rapport, dat het beter zou zijn om het mandaat over de kolonie Suriname aan een andere mogendheid aan te bieden, wanneer het niet mocht gelukken haar tot bloei te brengen. Hij wil deze uitlating liever beschouwen als een „slip of the pen”.

Rubber-literatuur.
Ned.-Indisch Rubbertijdschrift. 1 Mrt. 1920. De vorming van het melksap van Hevea Brasiliensis, door Dr. W. Bobilihoff. — Enkele opmerkingen over anatomie en selectie van Hevea. Voordracht door Dr. W. Bobilihoff. — Selectie van meerjarige cultuurgewassen. — De rubbercultuur op „Tjepetir” in 1918. — Archief voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië. Febr. 1920. Onderzoekingen over bruine binnenbast-ziekte, door P. E. Keuchenius. — Onderzoekingen over de bast-anatomie van Hevea, door P. E. Keuchenius. — Over den invloed van zwaar tappen op de chemische samenstelling van de latex, door dr. W. H. Arisz. — Tapproeven bij Hevea Brasiliensis, door Dr. A. W. K. de Jong. — Werkwijze en toestel voor het verzamelen en coaguleeren van latex.

Ten slotte nog enkele titels:
Decentralisatie-Verslag 1918-1919. (Buitenzorg, Archipel Drukkerij).

Regenwaarnemingen op Sumatra's Oostkust, de Oost en Noordkust van Atjeh en in Tapanoei in 1918, samengesteld door Dr. K. Diem en J. van Dijk. (Mededeelingen van het Deli Proefstation. 2e serie No. IX).

Atmospheric variations of short and long duration in the Malay Archipelago and neighbouring regions, and the possibility to forecast them, by C. Braak. (Verhandelingen No. 5 van het Kon. Magn. en Meteorol. Observ. te Batavia).

Onderzoekingen tot het vinden van een tegen Phytophthora Nicotianae, de Haan, weerstandskräftig tabakras, door Dr. A. d'Angremont. (Proefstation voor Vorstenlandsche Tabak. Mededeeling No. 37).

De pepermarkt te Batavia gedurende 1919. (Handelsberichten, 15 April 1920).

De Soendaneesche vrouw in het licht van het heden, het verleden en de toekomst. Voordracht van Mej. B. H. Lans. (Ind. Genootschap. Vergadering van 6 Febr. 1920).

De maatschappelijke loop van de Javaansche (Indonesische) bevolking, door dr. Radjiman. (Ind. Genootschap. Verg. van 27 Febr. 1920).

Reisbureau LINDEMAN
Utrecht 's-GRAVENHAGE Arnhem
GEZELSCHAPSREIZEN 37
Passages Spoorwegbiljetten

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang.

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de **O. L. v. E. H.**

Suriname.

Aan de Memorie van Toelichting van de Ontwerp-begroting van Suriname voor 1921 ontleent „De Surinamer” van 7 Maart o.m. het volgende:

Tot dusver konden geen voorstellen ahangig worden gemaakt als uitloeiisel van de besprekingen die de gouverneur het voornemen had met den minister van koloniën te houden en tevens waarom bij de thans aangeboden begroting voor 1921 nog niet blijkt van het resultaat van die besprekingen.

De uitgaven waren voor 1919 geraamd op f 5.171.247, waarvoor door leening te dekken f 286.550.

Volgens de voorloopige inkomsten bedroegen de uitgaven in totaal f 7.128.652, waarvan door leening te dekken f 1.304.323, zoodat met de eigen middelen en de rijksbijdrage moeten betaald worden f 5.824.329.

De raming werd dus overschreden met f 939.132.

In verband met deze overschrijding kan in de eerste plaats genoemd worden de som van pl.m. f 275.000 die in dit jaar is of nog zal uitgegeven worden wegens uitkeering voor ééns over het jaar 1919 aan landsdienaren enz. ingevolge de regeling opgenomen in G. B. 1920 No. 4, welke uitkeering niet in de raming begrepen was.

Voorts werd aan de duurbijslag in 1919, waarvoor bij art. 180 van de begroting voor dat jaar f 110.000 was toegestaan, pl.m. f 260.000 uitgegeven, dus pl.m. f 150.000 boven de raming.

In het bedrag der overschrijding is verder begrepen een som van f 90.000, zijnde een deel van de kosten voor den aanleg van den Corantijnpolder in het district Nickerie welke som later door de opgezetenen wordt terugbetaald.

Ook verdient nog afzonderlijke vermelding, dat een groot aantal landsdienaren, die tijdens den oorlog wegens de gebrekkige scheepvaartgelegenheid van hun recht op buitenlandsch verlof geen gebruik konden maken, in 1919 naar Nederland vertrokken, vele vergezeld van hun gezin. Hierdoor werd op het artikel voor uit- en terugzending van burgerlijke ambtenaren enz. (art. 14) f 62.000 uitgegeven bij een raming van f 30.000.

Overigens is de overschrijding hoofdzakelijk toe te schrijven aan de duurte der tijden.

De eindeijfers der ontworpen begroting voor 1921, vergeleken met die van de begroting over het loopende jaar zijn: Uitgaven f 6.339.691, 1920 f 4.860.407. Inkomsten (voor '20 met inbegrip van de buitengewone heffingen) voor 1921 f 4.398.213, voor 1920 f 4.005.702. Nadeelig verschil voor 1921 f 1.941.478, voor 1920 f 854.705. Door leening kan worden gedekt voor 1921 met f 959.400, voor 1920 met f 315.800. Zoodat de Rijksbijdrage is te ramen op f 982.078 voor 1921 en op f 538.905 voor 1920.

Beurzen. Voor het onderwijs in talen en wiskunde in de hogere klassen van de Hendrikschool die een school voor Meer Uitgebreid Lager Onderwijs is, moet de voorkeur gegeven worden aan personen met middelbare bevoegdheid boven die met een lagere akte; ook voor de opleiding voor de onderwijzersexamens en het afnemen van deze. Het laat zich echter meer en meer aanzien, dat op aanvulling van het onderwijzend personeel met Nederlandsche leerkrachten steeds minder kan worden gerekend. Om deze reden is het gewenscht, dat bijtijds maatregelen genomen worden om de te verwachten open plaatsen te kunnen aanvullen. De beste oplossing acht de Gouverneur het beschikbaar stellen van beurzen voor onderwijzers in Surinaamschen dienst, die daarvoor in aanmerking kunnen komen.

Voorloopig kan worden gerekend op 2 beurzen, hetzij beide voor een taalakte, hetzij één voor een taalakte en één voor een akte wiskunde. Voor overtochtskosten wordt op f 600 per persoon gerekend, indien de onderwijzer geen aanspraak heeft op vrijen overtocht wegens langdurigen dienst; voor studie- en verblijfskosten in Nederland op f 1600. Voor deze beurzen wordt daarom gerekend op 2 x (600 + 1600) of f 4400.

Landbouw. Bij deze begroting wordt niet meer gerekend op uitgaven voor de school tot opleiding van jongelieden voor den grooten landbouw, waarvoor op de beide vorige begrotingen gelden waren toegestaan. Blijkens de Memorie van Toelichting, behoorende bij de begroting van 1919, lag het in de bedoeling de jongelieden, die afkomstig moesten zijn van de Hendrikschool of van de St. Paulusschool, eerst een jaar werkzaam te doen zijn in het landbouwbedrijf als leerling-opzichter of op eene daarvoor geschikte boerderij. Daarna zouden zij den theoretischen leergang van twee jaren te Paramaribo volgen.

Toen na eene oproeping van kandidaten slechts één persoon zich aanmeldde, die aan de gestelde eischen voldeed, terwijl ook bij de planters, zonder wier medewerking het plan niet uitvoerbaar zou zijn, daartegen overwegende bezwaren bleken te bestaan, werd van de opleiding op deze wijze afgezien.

De gouverneur heeft thans in overweging een ander systeem om jongelieden voor den landbouw op te leiden, dat van geheel andere beginselen uitgaat. Hij kan echter geen toezegging doen, dat reeds bij deze begroting voorstellen zullen worden gedaan ter uitvoering van het nieuwe denkbeeld.

Wegen op vestigingsplaatsen. Voorgesteld wordt aan iedere vestigingsplaats een stel hoofd- en dwarswegen te geven, behoorlijk verhard, zij het dan ook maar over een breedte van 0.5 M. Voetgangers kunnen dan zonder bezwaar ten allen tijde gebruik maken van een behoorlijk voetpad. Ook voor de schooljeugd is dit van belang, daar de toestand op sommige plaatsen van dien aard is, dan in den regentijd zeer bezwaarlijk de school kan worden bezocht.

In het geheel zullen er op alle vestigingsplaatsen te zamen aangelegd moeten worden ruim 165 K.M. weg; dit brengt met zich mede eene uitgaaf van rond f 70.000. Worden hierbij gevoegd de onderhoudskosten gedurende het jaar van aanleg, het bouwen van de noodige bruggen en het leggen van kokers, dan zal voor het uitvoeren van het wegenplan op de vestigingsplaatsen een som van f 100.000 noodig zijn.

De gouverneur stelt zich met gouverneur Staal, van wien dit plan afkomstig is, voor de uitvoering daarvan over drie jaren te verdeelen, zoodat voor 1921 een bedrag van f 30.000 voor genoemd doel wordt aangevraagd. Dit bedrag gevoegd bij de f 50.000, die ook dit jaar voor het gewone onderhoud en de verbetering der vestigingsplaatsen noodig wordt geacht, is oorzaak dat voor dezen post een bedrag van f 80.000 is uitgetrokken.

* * *

Het aantal bonden in Suriname groeit steeds aan. Na een vergadering op 12 Februari gehouden, waarbij de leider Pater Verheijen een uitvoerige rede hield, kwam de Katholieke Volksbond tot stand en gaven ± 150 personen zich als lid op. Het vergevorderde uur was oorzaak, dat nog vele anderen de opgave hinner namen tot later uitstelden. „De Surinamer” van 15 Februari stelt het aantal leden op ongeveer 200.

Van de rede van Pater Verheijen — in extenso te vinden in „De Surinamer” van 15, 19 en 22 Februari — laten wij hier het slot volgen:

„De conclusie, die zich aan ons opdringt is dus: Mannen-broeders, vereenigt u. Treedt toe en vormt een vereeniging, die door standenfierheid en ware solidariteit en waarachtig plichtgevoel, gepaard aan volhardende plichtsbetrachting, eerbied afdwingt en allengs een macht vormt, die alleen langs den weg van orde en vrede, maar dan op ook onweerstaanbare wijze, u allen voert tot het beoogde doel: verheffing van den werkmansstand onder godsdienstig-zedelijk en stoffelijk opzicht.”

* * *

Eenige weken geleden schreven wij over een eigenaardige „motie” van den schepelingenbond in Suriname.

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Cheribon, Hongkong, Indramajoe, Kobe, Makassar, Medan, Menado, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Shanghai, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 45.000.000.- Reserven f 30.000.000.-

Rotterdamsche Bankvereeniging

Kapitaal en Reserven f 100.000.000.-

(t. w. : kap. f 75.000.000.- en reserve f 25.000.000.-)

ROTTERDAM AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE

Boompjes Coolsingel Delfshaven Feijenoord Schiedam Vlaardingen	Rokin Zaandam	Mauritskade Bexuidenhout Kneuterdijk Naaldwijk Rijswijk Scheveningen
--	-------------------------	--

Handelscredieten.
Voorschotten in rekening-Courant.
Deposito's.
Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.
Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT.

Nationale Bankvereeniging

Kapitaal en Reserven f 7.200.000.-

Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

Alkmaar Alphen a/d Rijn Amersfoort Apeldoorn Arnhem Assen Barneveld Bodegraven Boreulo Boskoop Coevorden Culenburg Delft Den Burg (Texel) Deventer Doornik Dokkum Dordrecht Drachten Ede Franeker	Geldermalsen Gouda Gorinchem Groenlo Groningen Haarlem Harlingen Heerenveen Helder (den) Hengelo (O.) Hoogeveen Hoogeveen Hoogeveen Hulst Katwijk Leeuwarden Leiden Lochem Meppel Middelburg Nijmegen Oostburg	Purmerend Schagen Schoonhoven Sliedrecht Sneek Stadskanaal Terneuzen Tholen Tiel Uithoorn Utrecht Veendam Veensdaal Vilzingen Wildervank Woerden IJmuiden Zeist Zierikzee Zutphen Zwijnrecht
---	---	--

DISCONTEEREN EN INCASSEEREN
WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND

TAAMS & KEYSER

Bankstraat 10 's-Gravenhage

IN EFFECTEN.

Speciale afdeling Incourante Fondsen.

Cultures - Industrie - Handel.

Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.

COUPONS. REK.-COURANT.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.-

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

Safe-Inrichting.

CENTRALE BANKVEREENIGING

Molenstraat 39 - 's-GRAVENHAGE - Telef. H. 1481

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S.

Met 1 dag opzegging . . . . . 2 %

Met 3 maanden opzegging . . . . . 3 %

Met 1 jaar opzegging . . . . . 4 %

Zenden op aanvraag een uitvoerig Wekel. Beursoverzicht.

ADVIES BIJ BELEGGING.

Crediet- en Effectenbank „die Haghe”

Laan 9 - 's Gravenhage - Tel. H. 8892

ALLE BANKZAKEN

HET ASSURANTIEHUIS — KEIZERSGRACHT 213 — AMSTERDAM
 TELEF. N. 9569, 1498 en Centr. 52 en 2145

Combinatie van Nederlandsche Verzekering Maatschappijen. - Kapitaal 10.000.000.-

VERZEKERING tegen TRANSPORT-, BRAND- en INBRAAKSCHADEN
 Directie: F. A. SOREL.

**NEDERLANDSCHE
 HANDEL - MAATSCHAPPIJ**

Gestort Kapitaal . . . . . f 80.000.000.-
 Statutaire Reserve . . . . . - 14.590.545.-
 Buitengewone Reserve . . . . . - 17.000.000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
 Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
 ferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schrifte-
 lijke of Telegrafische Credieten. — Reiscresdientbrieven. —
 Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van
 Effecten en alle andere Bankzaken.

Algemeen Assurantie-kantoor DE BAS

Fluweelen Burgwal 6 - DEN HAAG - Telefoon N. 4659

Bezorgt U elke gewenschte verzekering
 op de billijkste conditiën.

Bank-Associatie
 Wertheim & Gompertz 1834 en Gredietvereniging 1853.

ALLE BANKZAKEN.
 Kapitaal en Reserves f 11.500.000.- Twintig Kantoren

E. DUNLOP & Co.
 Heerengracht 442 Amsterdam
 met Kantoren in Nederl.-Indië te Batavia, Semarang,
 Soerabaya, Bandoeng, Padang en Medan.

Export naar Nederl.-Indië, speciaal van alle soorten dranken,
 provisiën, sigaren, sigaretten enz., als: gedistilleerd,
 likeuren, wijnen, cognac, champagne, portwijn, sherry, bieren,
 mineraalwater, limonades. Vleesch- en vischconserven, kaas,
 melk. Geconserv. vruchten, jams, suiker- en chocoladewerken,
 bicuits, zeep, parfumeriën, eau de cologne, patent-medicijnen.

f 26.000.000.-

Omdat de

Z. H. V.

Weteringkade 41
 's-Gravenhage

geen enkel beperkende bepaling
 in haar voorwaarden heeft kon
 zij reeds zulk een belangrijk be-
 drag aan collectieve verzekering

tegen ziekte afsluiten.

„De Surinamer” van 22 Februari deelt nu om-
 trent die zaak het volgende mede:

„Eenige weken geleden verscheen van de schepe-
 lingenbond in „Suriname” een ontijdige motie,
 waarin van het Kol. Bestuur het ontslag van den
 afdeelingsschef geëischt werd.

De motie was in strijd met den eerbied, verschul-
 digd aan het gezag, zooals wij vroeger hebben aan-
 getoond — en daarom had de Bond twee onregel-
 matigheden begaan: die van de opstelling der motie
 zelve en die der ontijdige publicatie.

De wnd. Gouverneur heeft geëischt dat leedwezen
 zou betuigd worden over de publicatie der motie in
 de pers en aanbieding van verontschuldiging voor
 die publicatie aan den afdeelingsschef.

De bond heeft zulks geweigerd. Daarom heeft de
 Gouverneur de leden van het Bestuur, die de ver-
 antwoordelijkheid dragen, voor drie dagen ge-
 schorst.

Wij betreuren de houding van den bond. De eisch
 van den Gouverneur is rechtvaardig en zeer matig.
 De Gouverneur moest dien eisch ook stellen om het
 gezag te handhaven.

Van de schepelingen werd immers alleen een des-
 avouering van de publicatie der motie geëischt en
 niet van de motie zelve. Daartegen nu bestond geen
 enkel redelijk bezwaar, want de ontijdige publicatie
 blijft een niet te rechtvaardige daad.

Jammer dus dat de Bond het advies niet gevolgd
 heeft der Vereeniging van Bureau-Ambtenaren, die
 adviseerde om den Gouverneur voor de publicatie
 excuus aan te bieden, waarin o.i. ook opgesloten lag
 een dito verontschuldiging aan den betrokken chef.
 De Vereeniging der Bureau-Ambtenaren heeft door
 dat advies getoond getrouw te blijven aan haar be-
 ginsel: eerbied voor het gezag.

De geschorsten krijgen vergoeding uit de onder-
 steuningskas van den bond. De bond heeft ook be-
 sloten niet tot staking over te gaan. Een blijk van
 gezond verstand en eerbied voor het gezag. Daarom
 valt het te meer te betreuren, dat men het gezond
 verstand niet meer heeft laten spreken in de geheele
 zaak.

De „N. R. Ct.” van 12 en 13 April — Avond-
 blad D — wijdt zeer waardeerende hoofdartikelen
 aan het rapport van het Suriname Studie-Syndicaat.
 Het eerste artikel heeft tot opschrift: „Suriname's
 noodtoestand”, het tweede: „Wederopbouw van Su-
 riname”. Het slot van het tweede artikel volge hier:

„Door het tweetal rapporten, dat van de Mindere
 Welvaartscommissie van 1911 en het thans versche-
 nen rapport der Studiecommissie, zijn voldoende ge-
 gevens voorhanden voor het opmaken van een defi-
 nitief voorstel.

Het woord is thans aan de Regeering.

Zij kan of zelf met gebruikmaking van de twee
 genoemde rapporten en de overige gegevens, waar-
 over zij beschikt, een wetsvoorstel „houdende voor-
 zieningen tot verbetering van den economischen to-
 stand van Suriname” samenstellen en bij de Kamers
 indienen, dan wel eene — vooral niet te groote —
 Staatscommissie, waarin dan ook enkele leden der ge-
 noemde commissies behooren te worden opgenomen,
 benoemen met de opdracht, onverwijld een ontwerp
 voor dergelijk wetsvoorstel op te maken.

Deze laatste weg, hoewel iets langer, schijnt ons
 de voorkeur te verdienen, omdat daardoor zij, die in
 Suriname belangstelling hebben getoond, aan de sa-
 menstelling van het ontwerp kunnen medewerken en
 omdat zoodoende tevens omtrent het wetsvoorstel
 spoediger overeenstemming zal kunnen worden ver-
 kregen.

Het zou daarbij aanbeveling verdienen, dat de Mi-
 nister van Koloniën met de in te stellen commissie
 voeling houdt, evenals thans geschiedt door den Mi-
 nister van Justitie met de commissie tot herziening
 van het burgerlijk wetboek.

Doch in ieder geval schijnt het ons geboden, thans
 zoo spoedig mogelijk te komen tot een voorstel van
 wet.

Langer voortgaan op den sinds jaren gevolgd

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING
 OPGERICHT 1873.
 Kromme Nieuwe Gracht 20 UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.
 Verhuurt loketten in hare Brand- en
 Inbraakvrije bewaarkluis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEEUW
 W. RIJKSEN Gzn. 211

weg, die Nederland steeds verder voert in het sub-
 sidie-moeras en Suriname doet blijven in den bescha-
 menden toestand van verwaarloozing, waarin hi-
 thans verkeert, schijnt ook ons volstrekt ontoelaat-
 baar, zowel uit het oogpunt van Suriname's belan-
 als uit dat van het moederland.”

„Aneta” verneemt van welingelichte zijde, dat
 dezer dagen aan het Departement van Koloniën een
 bijeenkomst is gehouden ter bespreking van het rap-
 port van het Suriname Studie-Syndicaat. Aan die
 bespreking in 's Ministers kabinet namen deel de
 Minister van Koloniën, de heer De Graaff, de secre-
 taris-generaal, dr. Moresco, de gouverneur van Su-
 riname, de heer Staal, en de oud-gouverneurs
 heeren baron van Asbeck, mr. Fock, Idenburg en
 dr. Lely.

Dus al de in leven zijnde oud-gouverneurs, behalve
 Mr. W. Tonckens Lzn., die te Scheveningen
 woont.

Wij hopen, dat spoedig bekend gemaakt zal wor-
 den, waartoe de bespreking geleid heeft. Bevoegde
 deskundigen had men wel niet bij elkaar kunnen
 krijgen.

Curaçao.

De afscheidingsbeweging op St. Martin.

„Voz di Pueblo” van 1 Maart l.l. deelt mee, dat
 „Day by Day”, het St. Martinsche blad van den
 heer J. C. Waymouth weinig te spreken is over de
 „Amigos”, die verslag doende van eene receptie
 bij het verzoek van den Gouverneur op St. Martin
 dezen landraad heeft doen zeggen, dat hij vast over-
 tuigd is, „dat er nu een eind zal komen aan de mis-
 toestanden op deze eilanden en daarom wil hij niet
 verder op de afscheiding van St. Martin en Curaçao
 aandringen”. Wij hebben hiervan mededeeling ge-
 daan in ons blad van 12 Februari l.l.:

Daarover lezen wij nu verder in „Voz”:

Na even te hebben laten doorschemeren, dat het
 door den „Amigo” uitgesproken vertrouwen, dat
 Gouverneur Helfrich bij zijn dienstreis de zaak door
 zijn goed beleid zal weten bijeen te houden, den cor-
 respondent wel parten gespeeld zal hebben en het
 woorden heeft doen hooren, die niet gebezigd zijn
 betoogt het blad, dat de heer W. bovendien 't niet
 in zijn macht heeft eene actie van de massa der be-
 volking te doen ophouden, welke actie belichaamt
 is in een adres betekend door meer dan 450 per-
 sonen.

Het blad zegt verder, dat de grootste grief in het
 adres gereleveerd, betref de rechtspraak, waarin ver-
 dert voorzien is door de aankomst op St. Martin van
 den nieuw benoemden omgaanden rechter op 21
 October j.l., maar dat het niet kan toegeven, dat ver-
 betering van den toestand op dat ééne punt al de
 andere gronden, waarop het verzoek voor afschei-
 ding steunt, kan te niet doen.

Telkens weer, — aldus de „D. b. D.” — ge-
 ven administratieve gebeurtenissen blijk van de
 noodzakelijkheid van eenige soort onafhankelij-
 kheid van ons plaatselijk bestuur en de be-
 volking van het verschillend politiek-social
 maaksel, genaamd Curaçao.

Eerlang zal de tijd uitwijzen, dat voor het be-
 hoorlijk besturen van onze inwendige zaken en
 het bevorderen van bestaande en ontstaande in-
 dustriën, het veel beter zal zijn onzen eigen
 Raad voor de Bovenwindsche eilanden te hel-
 pen onder rechtstreeksche contrôle van den Mi-
 nister van Koloniën, dan voort te gaan onder de
 versleten bestuursregeling, dagtekenende van
 1865.

Intusschen schijnt „Day by Day” ook te hebben
 gevraagd naar de juiste betekenis van de verwach-
 ting, door ons in K. W. van 27 Nov. l.l. uitgespro-
 ken, dat de afscheiding voor de bovenwindsche
 eilanden niet voordeelig zou zijn in financieel op-

Assurantie-Maatschappij „DE IJSEL”
 Deventer.
 Goedgekeurd bij Koninkl. Besluiten.

... BRAND-, TRANSPORT-, ZIEKTE-...
 EN ONGEVALLLEN-VERZEKERINGEN

Instituut „VAN WIJNGAARDEN“
 Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes.
 2de Schuifstraat 332 (Duinoord), Den Haag. 188

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
 Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
 Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
 Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

DE NEDERLANDSCHE SPAARKAS
 AMSTERDAM, Rokin 95.
 Bijkant.: BANDOENG en 's-GRAVENHAGE.

Kapitaalvorming in 12 jaren door stortingen gedurende 10 jaren.

VRAAGT GRATIS BROCHURE.

De Algem. Spaarverzekering
 Anna van Saxenplein 3 's-Gravenhage
 Oppericht 1907 199

COÖPERATIEF SPAARSTEL

Alléén in 1919 werd ingeschreven voor Drie Millioen Gulden

Vraagt gratis Brochure!

zicht. Wij willen onze meening gaarne nader toelichten, maar moeten er dan vooraf op aandringen, dat de redactie, die zich blijkbaar tot ons wendt, ons ook haar blad doet toekomen. Reeds in Juli 1919 hebben wij om ruilverkeer gevraagd en in afwachting daarvan ons blad geregeld toegezonden, maar „Day by Day“ mochten wij op onze redactie-tafel nog niet zien.

Voorloopig moeten wij derhalve volstaan met der redactie ter lezing aan te bevelen het artikel van den heer Prakken, administrateur van financiën in de kolonie, over „De Bovenwindsche eilanden“ in „de West-Indische Gids“ van Maart 1920.

De uitkeering ineens.

De Gouverneur heeft verklaard zich niet te kunnen vereenigen met het door den Raad ontworpen voorstel. De nood der schatkist eischt, dat aan ambtenaren boven f 2400 voor het meerdere maar een halve maand salaris uitgekeerd wordt en ook ambtenaren boven de f 4000 gevoelen de duurte der tijden, in het bijzonder wanneer zij een groot gezin te onderhouden hebben. De Gouverneur meent, dat de door de afdelingen ontworpen regeling niet alleen 5 à 6 duizend gulden meer kost, maar ook het karakter heeft van een duurtbijslag, hetgeen niet de bedoeling is geweest van deze uitkeering.

Brandweer.

De branden, die verleden jaar in het stadsdistrict hebben gewoed, zijn aanleiding geweest tot het indienen van een ontwerp-verordening tot regeling van de brandweer in het stadsdistrict.

Het personeel zal, naast den brandmeester, die den opperbrandmeester bij verhindering of ontstentenis vervangt, bestaan uit in het stadsdistrict gevestigde leden van de schutterij, het weerbaarheidskorps en de militaire macht, benevens burgers, al welke personen op gezette tijden zullen worden opgeroepen om zich te bekwamen en steeds berekend te blijven voor de taak, die hun wordt toevertrouwd.

Aan leden van de brandweer die in de uitoefening van hun beroep een ongeval krijgen of schade lijden, zal, zoo noodig, uit de Koloniale kas deze schade vergoed worden.

De groote Landbouw.

De Amigoe di Curaçao schrijft: In een vergadering van den Gouverneur met de planters besprak Z. Exc. welke maatregelen z. i. zouden moeten worden genomen ter bevordering en ontwikkeling van den economischen toestand van de kolonie in algemeenen zin, zoowel van de z.g. groote planters als van de kleine planters.

Aangezien de maatregelen spoedig moeten worden genomen, gaf de Gouverneur te kennen voornemens te zijn na de behandeling der begroting voor 1921 een wenschelijkheidsbegroting in te dienen, waarin gelden voor het doel zullen worden aangevraagd.

Hierover het oordeel der Vergadering gevraagd, zeiden alle aanwezigen hun steun toe om het streven van het Bestuur te bevorderen en verklaarden 't eens te zijn met de verschillende door den Gouverneur ter tafel gebrachte voorstellen.

Ten slotte zegt de Gouverneur uitdrukkelijk, dat voor eventueel te verleenen voorschotten, zijnde gelden, die tot de gemeenschap behooren, de noodige zekerheid van terugbetaling moet worden gegeven.

Hoe dat geregeld zal moeten worden, zal later met belanghebbenden overwogen worden, aangezien elk geval op zichzelf zal moeten worden beoordeeld.

Consulaatwezen.

Ook Xoz di Pueblo betuigt instemming met onze opmerkingen in K. W. van 8 Januari 1920, en voegt daaraan toe:

„dat 't jammer is, dat er onder de consulaire ambtenaren, aan wie in een vreemde taal geschreven moet worden, verscheidene Nederlanders zijn, geboren en getogen in Nederland of zijne koloniën. En al zegt de officieele lijst dat men aan een bepaald ambtenaar in het Nederlandsch mag schrijven, dan is 't in sommige gevallen nog zeer de vraag of het

antwoord niet in een vreemde taal zal zijn gesteld.“

Terecht laat het blad daarop volgen: „Doch niet alleen om de taal, ook om andere gewichtige redenen eischt onze consulaatdienst, in deze streken althans eene grondige hervorming. De officieele vertegenwoordiging van onze economische belangen op vele plaatsen is zeer onvoldoende, immers is zij toevertrouwd aan personen, die haar als een „bijbaantje“ moeten beschouwen. Dat onder deze omstandigheden, hoe goed ook de bedoelingen mogen zijn van de functionarissen, het prestige van Nederland geschaad en de economische belangen verwaarloosd worden, lijdt wel geen twijfel. Daar komt nog bij, dat onze kooplieden veelal gedwongen zijn zich tot een consulaire ambtenaar in den vreemde te wenden, die zelf koopman is dus gemakkelijk ook een concurrent kan zijn.

Nederland is nu, wat aangaat de verbinding met de West-Indische koloniën in een voordeelige positie en ook voor deze kolonie kan aangenomen worden, dat zij een nieuwe toekomst tegemoet gaat. Voor den handel nu zoowel van Nederland als van de koloniën is in de eerste plaats een noodzakelijke vereischte een zeer actief inlichtingendienste, dien de meeste onzer tegenwoordige consulaire ambtenaren niet in staat zijn aan te bieden, daar zij hun eigen bezigheden hebben, waarvan ze moeten bestaan.“

België, zegt het blad, is reeds voorgegaan, zoodat de Nederlandsche „autoriteit“ haast zal moeten maken „met een grondige hervorming van den (consulaire) dienst, wil zij ons de kans niet doen loopen achter het net te visschen.“

Wij vreezen, dat onze collega na kennismaking van het antwoord van den Minister van Koloniën op vragen van den heer Van Kol, door ons 19 Febr. l.l. meegedeeld, slechts weinig erover gerustgesteld zal zijn, dat ook de Regeering doordrongen is van de gewenschtheid om haast te maken.

Intussen heeft de Amigoe di Curaçao ander werk voor onzen consul op San Domingo, waarmee evenzover een groot belang der kolonie gediend is. Het Amerikaansch Militair Bestuur van Santo Domingo, zou n.l. een zeer krassen en ingrijpenden maatregel genomen hebben tegen de immigratie van negers, kleurlingen en Aziaten in die Republiek.

Voortaan zouden geen andere werklieden meer daar toegelaten worden dan die van het Caucasische of blanke ras zijn, ook de verdere huisgenooten of het dienstpersoneel, dat gerekend wordt tot die werklieden te behooren, mogen slechts blanken zijn.

Op de overtreders van deze bepaling staat een boete van 10 tot 100 pesos en gevangenisstraf van één dag voor elke peso boete, en bovendien straf om van het eiland verwijderd te worden.

Alle werklieden, die geen blanken zijn (die reeds op het eiland vertoeven), wordt een tijdruimte van vier maanden toegestaan om het vereischte verlof aan te vragen of zij op het grondgebied der republiek Santo Domingo mogen verblijven. Na verloop van die vier maanden zullen op hen de bovengenoemde strafbepalingen van toepassing zijn.

Deze bepaling zou reeds den 6 Februari in werking getreden zijn.

Naar aanleiding daarvan schrijft het blad:

„Het bevreedt ons dat tot nu toe, noch de Nederlandsche Consul in Santo Domingo, noch de Consul van Santo Domingo te dezer plaatse deze bepaling hier gepubliceerd heeft. Want voor onze kolonie is daarmee een zeer groot belang gemoed. Immers zooals de wet volgens bovengenoemd bericht luidt, valt onder die bepalingen voor eerst zeker de bevolking van Saint Martin, waarvan jaarlijks een 800 tot 1000 personen in de suikervelden van Santo Domingo gaan werken. Deze emigratie wordt dus terstond stop gezet. En het zal ons Bestuur lang niet gemakkelijk vallen, zulk een groote menigte, die sinds jaren gewoon was naar Santo Domingo voor verscheidene maanden te verhuizen, zoo in eens aan ander werk te helpen. Of men zou ook dezen den weg moeten openen, voortaan naar Cuba te trekken.

Inrichting voor Complete Meubilering 71
 N.V. „L. P. SMULDERS' MEUBELFABRIEK“
 Tolbrugstraat 11 - BREDA - Tel. Interc. 235.

Behangerij, Stoffeenderij
 ..... Matrassen .....

NED.-IND. ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ
 OPPERICHT IN 1857.

KAPITAAL (geheel geplaatst en volgestort) f 25.000.000.—
 RESERVE. f 5.600.000.—

Hoofdkantoor: BATAVIA.
 AGENTSCHAPPEN te: Soerabaia, Soerabaia-Simpang, Semarang, Weltevreden, Padang, Bandoeng, Cheribon, Macassar, Djokdja, Medan, Tegal.

AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE
 Keizersgracht 573/5 Prins Hendrikplein 14

**BANKZAKEN IN HET ALGEMEEN
 UITVOERING VAN EFFECTENORDERS**

RENTE VOOR DEPOSITO'S

m. 1 dag opzegg. . . . . 2 pCt	gedur. 3 mndn vast 3 pCt
m. 10 dagen „ . . . . . 2 1/2 „	gedur. 1 jaar vast . . . . . 4 „
gedur. 1 mnd vast 2 1/2 „	

236

VAN DER HAM & SMITTENAAR
 Fred. Hendrikplein 37 - 's-GRAVENHAGE - Tel. Schev. 2607

Effecten, Coupons, Deposito's,
 Beleeningen, Prolongatiën, Handelscredieten
 Incasso's en Rekening-Courant.

**INTERNATIONALE
 COMMERCIEELE BANK,**
 's-GRAVENHAGE, Alexanderstraat 23. 193

KAPITAAL . . . . . Fl. 5.000.000.—
 Telefoon: H 7602. Telegram-adres: ACEBANK.
 BEHANDELING VAN ALLE BANKZAKEN.

Handel- en Cultuur-Maatschappij
 Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikdijk 79. 214
 Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

Import van alle Nederlandsch-Indische producten.
 Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's.
 Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.
BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

GENEESKUNDIG ONDERZOEK
 vóór het 70

HUWELIJK

Voorstanders hiervan, op het punt van trouwen, kunnen op kiesche wijze hun doel bereiken door als bruidsgeschenk aan te bieden een polis der

NILLMIJ ...van... 1859

Jaarpremie voor f 5000.— uit te keeren op 65 jaar, of eerder bij overlijden, voor 'n 25-jarige f 93.70

's GRAVENHAGE, Veenestr. 1, Tel. H 1389
 AMSTERDAM, Keizersgr. 508. Tel. N 9993
 UTRECHT, Minrebroederstr. 22. Tel. 2352

J. M. van KEMPEN & ZONEN

Kon. Ned. Fabriek van Gouden en Zilveren Werken.
 VOORSCHOTEN.

FILIALEN te Weltevreden, Rijswijk 17; 198
 's-Gravenhage, Plaats 2; Rotterdam, Hoofdsteeg 26;
 Utrecht, Choorstraat 32; Middelburg, Lange Delft 138.

Firma KIEWIET DE JONGE

Lange Bisschopstraat 25, DEVENTER.

SPECIAL MAGAZIJN VAN

**Huishoudelijke Artikelen
Haarden en Kachels
Tuin- en Serremeubelen.**

**Balanscontrôle
Belastingzaken**

**Inrichten en Controleeren
van Administraties**

H. A. VERHEIJ

Lid Nederl. Bond van Accountants

Vondelkerkstraat 17

TELEF. Z. 3603 AMSTERDAM

GEBRS. VLES - LEIDEN

Kleermakerij

BREESTRAAT 177 TELEFOON No. 393

*Steeds de nieuwste
Engelsche Stoffen*

in groote keuze voorradig.

Uitrustingen voor Indië

N. V. MEUBELFABRIEK

V/H LE COINTRE & CO.

*Ameublementen
Betimmeringen
Gordijnen
Tapijten*

Modelhuis: Oude Molstraat 32

'S-GRAVENHAGE

J. P. C. NICOLAI & ZOON

HOF-KLEEDERMAKERS

Kanaalstraat 2 Telef. H. 3146

'S-GRAVENHAGE

Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

DE BLOOIS & JENTEN

186

Kantoor en Remise:

Hoefkade 556-564

hoek van Bassenstraat

'S-GRAVENHAGE

TELEFOON H. 9380

M. VISSER,

voorh. A. J. RODBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

**Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.**

Doch ook van het eiland Curaçao gaan jaarlijks velen naar Santo Domingo. En een zeer talrijke kolonie holandeses (Curaçaoënaars) is langer of korter reeds daar gevestigd, die daar ruimere middelen van bestaan hebben gevonden, dan onze eigen kolonie hun kan verschaffen. En ook dezen allen vallen zeker voor het grootste gedeelte onder deze strafbeleggingen.

Het is dus wel wenschelijk, dat in het belang van deze personen worde opgetreden, zoo niet, dan is er veel kans, dat er binnenkort een groote exodus van daar kan verwacht worden.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Pundjab-rapport.

De commissie, welke door het Nationaal Indiërs Congres benoemd was om een onderzoek in te stellen en rapport uit te brengen aangaande de wanordelikheden in Pundjab, heeft hare bevinding en conclusiën neergelegd in een verslag, dat drie deelen omvat. Dit is in een eindvergadering der commissie in Delhi vastgesteld.

Het geeft eerst den loop der gebeurtenissen weer en omschrijft de politiek, welke het bestuur van Sir M. O'Dwijer beheerscht heeft, de Rowlatt acts en de Satyagraha-woelingen. De commissie teekent een levendig protest aan tegen het in hechtenis nemen van Gandhi en de verbanning der doctoren Kitchlew en Satyapal, welke, volgens haar ten onrechte, verantwoordelijk zijn gesteld voor de eerste wanordelikheden. Zij voegt hieraan toe, dat het deze handelingen van de regering zijn geweest, die 't vuur in 't kruiworp geworpen hebben.

De centrale regering wordt gelaakt en de onderkoning beschuldigd, wegens het zich niet geven van de moeite om de vraag, waarom het in deze ging, in al hare bijzonderheden te onderzoeken en omdat zij het bestuur in Pundjab hebben gehandhaafd en gesteund zonder voorafgaande enquête. Elders spreekt het rapport uit, dat de onderkoning, lord Chelmsford, bij deze gelegenheid onder zijn roeping gebleven is, zoodat hij teruggeroepen behoort te worden. Het rapport verklaart, dat er geen samenzwering tegen de Britsche overheid bestaan heeft, de gebeurtenissen wettigden niet de toepassing van de krijgswet. Ten slotte vraagt 't ook de ontheffing van eenige aangewezen ambtenaren in Pundjab uit hun ambt.

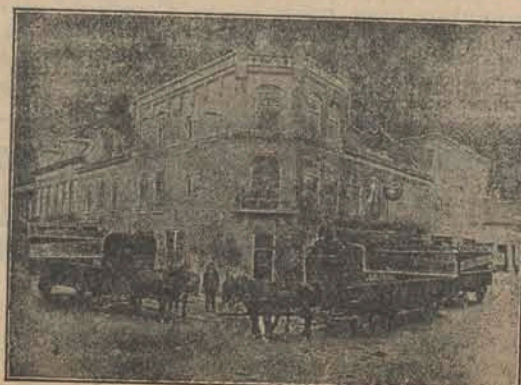
De Indische commissie heeft harerzijds ook een commissie benoemd, onder voorzitterschap van lord Hunter, die dezelfde gebeurtenissen te onderzoeken heeft. Het rapport van haar uitvoerig onderzoek zal in April of begin Mei gepubliceerd worden. Het zal zich wel niet tot het constateeren van feiten en het geven van getuigenissen bepalen, maar ook ingaan op de beschouwingen van 't rapport der commissie van 't Nationaal Indiërs Congres, dat duidelijk het stempel draagt van het extremistisch drijven, waardoor die partij beheerscht wordt.

Tanger Fransch?

Generaal Lyautey is voor zeer belangrijke zaken in Parijs. Het onvoldoende der troepen op 't Marokkse front, afdoening van de muntkwestie worden genoemd naast zijne ontvangst in de Académie française; maar van niet minder belang is de oplossing van het Tanger-vraagstuk, waarop wij hier nu in 't bijzonder de aandacht wenschen te vestigen.

De Franschen, die in Tanger wonen of er zich voor interesseeren, vragen met aandrang om 't eindelijk tot een beslissing te brengen of Tanger wel dan niet Fransch zal zijn. De Franschen beweren er niet billijk behandeld te worden, geen recht te kunnen doen gelden, zij zien er nu hunne munt zoo in waarde achteruitgaan, dat het Fransche geld reeds soms geweigerd wordt. En met het geld gaat ook de waardeering voor den Franschman er hard achteruit.

Spanje mag, zeggen zij, Tanger niet krijgen. Het heeft er geen enkel recht op. De scholen, hospitalen, geneesheeren, de handels- en bankhuizen, de grond, tot de harten der kleine kinderen toe, alles in Fransch. Spanje heeft in 't gebied, dat 't in Noord-Afrika bezit, slechts haat en verachting van de ingezetenen we-

Wed. G. STREITWOLF

Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN

SPONSEN ZAKKEN

BADMUTSEN

151

ten te oogsten. Alles wat zij beproefd hebben is ni lukt.

Daar staat het prachtige werk der Franschen, voort onder Lyautey in Marokko, tegenover. Spanje wenscht Tanger alleen uit nationale ijdelheid. Op grond v dergelijke beschouwingen dringen zij bij generaal Lyautey en bij de regering er op aan, geheel Marokk waartoe Tanger behoort, tot Fransch gebied te maken wel nu, dadelijk!

Een Chineesch Instituut in Parijs.

Onlangs maakten wij gewag van de poging de Frankrijk gedaan om den stroom van Chineesche studentent, die, na het sluiten van den vrede, naar Europeesche universiteiten te verwachten was, naar Parijs te leiden. Dinsdag, 13 April, heeft in de Sorbonne de inauguratie plaats gevonden van een nieuw instituut voor hooger onderwijs in het Chineesch en de Chinese wetenschappen. De stichting is mogelijk gemaakt door den financieelen steun van de Fransche regering en de Chineesche regering. De laatste heeft 100.000 handschriften geschonken, die een materiaal voor onderzoek vormen, dat eenig in Europa is.

Aan het instituut zelf wordt geen college gegeven, maar 't wil een plaats van samenkomst vormen van de Chineesche studentent te Parijs en de Fransche beoefenaars der Oostersche wetenschappen. Het instituut zal wel colleges organiseeren aan verschillende faculteiten der universiteiten. Voor die studies zullen diploma's kunnen worden behaald.

Weer een illusie, die men loslaat.

Te midden van den strijd der nationaliteiten, die hun zelfstandigheid terug vroegen of eischten, nam de act der Zionisten een bijzondere plaats in. De illusie, Palestina weer een Joodsch Rijk te doen terugkeren scheen door de trek van „Joden zonder land” daarheen reeds tot een begin van verwezenlijking te komen. In Europa en in Amerika hadden de betuigingen van instemming steun gevonden door groote financieele dragers van rijke belangstellenden. Vooraanstaande invloedrijke staatslieden hadden zich voorstanders van het plan getoond. Ook de Arabische machthebbers, die tijdens den oorlog even vredelievend ten opzichte der entente waren, als zij, nu het vrede is, twistzaken den hare opzichte zijn, schenen de vorming van een Joodsch gebied, met een groote mate van zelfstandigheid, goed te keuren.

Maar er is nu van die idylle schier niets meer over. Mohamedanen en Christenen staan in Palestina te men tegenover het Joodsche streven. In Jerusalem gevochten en bloedig ook! Door het optreden der Arabieren en het uitroepen van Emir Faisal tot koning van Syrië stellen de Mohamedanen zich daar weer tegenover Frankrijk en Engeland, die er protectoraat gebieden zochten. Deze twee entente-vrienden zijn nu over de daar te volgen politiek onderling weer geenszins eens. In één opzicht gaan zij echter samen: zij zijn door de Jong-Arabische beweging beiden zoo 't nauw gedreven, dat zij geen van beiden meer lu gevoelen de ontwikkelingen nog te vermeerderen dan zich nu voor de Jodenzaak nog op de bres te stellen. Dacht Groot-Brittannië zich uit de moeilijkheden te redden, door van het eenmaal verlangde protectoraat over Palestina af te zien en dit te doen vervangen door een Arabisch mandaat, hiertegen komt Amerika weer op. De openbare meening in de Vereenigde Staten over dit voornemen zelfs heftig verontwaardigd, maar spreekt zich niet uit voor een mandaat van Amerika.

De onderlinge verhoudingen worden nog te minder aangenaam, doordien alle nieuw gevormde Arabische vorsten verklaard hebben den Sultan van Turkije als het geestelijk hoofd van den Islam te blijven eeren, waardoor diens positie in Constantinopel hechter wordt, terwijl Wilson, zooals men weet, juist van het behouden van 't Turksche sultanaat in Europa niet hooren wil.

Japan in de Stille Zuidzee.

De Amerikaansche minister van Marine Daniëls had in de zitting van een senaatscommissie verklaard, dat hij over gegevens beschikte, volgens welke Japan groote versterking zou aanleggen op de, door het vredesverdrag pas verkregen, Carolinen-, Mariannen- en Marshall-eilanden. Daar zouden ook basis voor de Japansche vloot in aanleg zijn. Dit bericht heeft van Japansche zijde een officieele tegenspraak ondervonden. Het zou onbeleefd zijn deze niet onvoorwaardelijk te aanvaarden, ware het niet dat van Amerikaansche en Fransche, dus van entente-bevriende zijde, aanbevolen wordt toch een oog in 't zeil te houden. Daar de kwestie Nederland, als goede buur in de Guineesche wateren, niet onverschillig kan wezen, zal het verstandig doen met deze landen op den uitkijk te staan.

Verhuizingen en Transporten.

BEHANGERIJ EN STOFFEERDERIJ

**Groote, ruime, droge Bergplaatsen
ter bewaring van Inboedels.**

Koninklijke West-Indische Maildienst Amsterdam

Passagiersdienst

naar en van **SURINAME** en **CURAÇAO**, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haïti.

Beveiliging van den arbeid in Japan.

In dezen tijd, nu de arbeidersklasse zich de hervorming der maatschappij tot taak gesteld heeft, verdient alles onze belangstelling wat in het buitenland gedaan wordt om die klasse naast het besef van hare rechten ook het besef van hare plichten te doen behouden, ten einde zoo de mogelijke kansen te overwegen, om tot de gedroomde drie-eenheid van kapitaal, intellect en arbeid te kunnen komen. In dit verband doen wij hier enige grepen in de arbeidersorganisatie, kort geleden in Japan tot stand gekomen als „Keizerlijke vereeniging van den arbeid”, en waarvan het lid van de Volksvertegenwoordiging Umekine Suzuki voorzitter is.

Zij stelt zich de studie ten doel van de vraagstukken, die op den arbeid invloed uitoefenen en de goede oplossing ervan te bevorderen. Haar bestuurszetel heeft zij in Osaka, het voornaamste nijverheidscentrum; elders zijn afdelingen gevormd. Zij heeft de moreele en intellectuele verheffing van de arbeiders tot taak. Zij zal hospitalen bouwen, waar de leden en hunne gezinnen gratis behandeling vinden, scholen voor vakopleiding, recreatie-gebouwen. Een blad zal de onderlinge gemeenschap bevorderen. De oprichting van arbeidersverenigingen, onder toezicht van de vereeniging, in verschillende steden zal worden bevorderd. Zij wenscht als bemiddelaar op te treden bij geschillen tusschen werknemers en werkgevers. Zij zal er naar streven een bevredigende oplossing te geven voor al de zoo ingewikkelde vraagstukken, die op den arbeid in verband met 't kapitaal betrekking hebben.

De inzet tot deze organisatie, waartoe bekende publicisten, leden van de volksvertegenwoordiging, vooraanstaande mannen op gebied van handel en nijverheid, ingenieurs en arbeiders medewerkers, is gegeven door bijeenkomsten, die in het ministerie van binnenlandsche zaken gehouden werden. De noodige fondsen worden verwacht door bijdragen van de gefortuneerde klasse en moeten een zoodanig bedrag bereiken, dat de vereeniging daardoor tegen alle gebeurlijkheden bestand is te achten. De vereeniging kan ook rekenen op subsidies uit de Rijkskas en de fondsen van het keizerlijk huis.

Uit alles blijkt dat het hier voorzorgsmaatregelen geldt tegen de ook in Japan steeds sterker opdringende eischen van de arbeiders.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

HOOFDBESTUURSVERGADERING op *Zaterdag 24 April 1920*, om 2.30 nam., te 's-Gravenhage, Laan van Meerdervoort 187.

Agenda:

Zie Kol. Weekblad 15 April 1920, No. 16.

De wd. Secretaris van het Hoofdbestuur,
A. J. GOOSZEN.

STUDIE-COMMISSIE.

VERGADERING op *Zaterdag 1 Mei 1920*, om 2.30 nam. in de Leeszaal van het gebouw van „Oost en West”, Heulstraat 17.

Agenda:

- I. Notulen.
- II. Ingekomen stukken.
- III. Hetgeen verder ter sprake zal worden gebracht.

De wd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

**Begunstigers, nieuwe Leden en Contributie-
verhoogingen, op peil gebrachte contributies
en Abonnementen, sedert 10 Maart 1920.**

Begunstigers.

N. N.	In eens.
	/ 10.—
Nieuwe leden.	
	Per jaar.
A. G. Mörzer Bruyns, Den Haag	/ 25.—
J. C. Marsman, Soerabaja	/ 10.—
S. Meijer, Amsterdam	/ 10.—

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM 21

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
aansluiting naar alle havens in den IND-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN
Eigen kantoren der Maatschappij te AMSTERDAM, HONG-
KONG, SOERABAIA, KOBË en SAN FRANCISCO.
Geregelde stoomvaartdiensten tusschen
Nederlandsch Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN
(Onder Directie der Java-China-Japan Lijn).
Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië
en San Francisco.

D. A. van Waardenburg, Leiden	10.—
J. Zelvelder, Deli	10.—
M. O. Koning, Amsterdam	10.—
Handels-Vereeniging v. F. Kehding, Medan	10.—
C. L. Blume, Medan	10.—
G. J. Staal, Gouverneur, Suriname	10.—
Mr. J. H. van Hasselt, Den Haag	10.—
J. C. F. van Poeteren, Veur	5.—
K. L. Verstege, den Haag	5.—
E. M. Wissmann, den Haag	5.—
Th. M. A. H. Kockelkoren, Haelen (Limb.)	5.—
W. H. Rassers, Leiden	5.—
D. Abdoellah, Leiden	5.—
Mr. T. B. Pleyte, den Haag	5.—
A. de Vries, Haarlem	5.—
G. C. A. van Dorp, Katwijk aan Zee	5.—
Mr. A. M. Joekes, den Haag	5.—
E. A. van den Bossche, den Haag	5.—
H. Th. Hofs, Amsterdam	5.—
W. J. Rinkel, Bilthoven	5.—
J. J. C. Gaymans, Groningen	5.—
F. J. Nellensteyn, den Haag	5.—
Mr. J. Liefstijn, Haarlem	5.—
J. van Herwijnen, den Haag	5.—
P. J. van Loo, Utrecht	5.—
Dr. Ph. van Harreveld, Pasoeroean	5.—
S. Prins, Amsterdam	5.—
S. Steelinck, den Haag	5.—
A. S. de Jongh, Haarlem	5.—
J. A. Keeman, den Haag	5.—
A. B. van der Laan, Rotterdam	5.—
Mr. E. Hijmans, den Haag	5.—
G. A. C. Heunks, Amersfoort	5.—
P. Westra, Suriname	5.—
J. J. Leys, Suriname	5.—
G. Hennis, den Haag	5.—
A. Vogel, den Haag	5.—
A. B. J. Prakken, Curaçao	5.—
E. Zeiler, Suriname	5.—
J. A. C. J. Paulus, den Haag	5.—
J. Grijseels, Deventer	2.50
P. Lagerwey, Deventer	2.50
W. Verhagen, Deventer	2.50
H. F. van der Wal, Deventer	2.50

Contributieverhoogingen.

H. H. van Kol, Voorschoten	van / 2.50	op / 10.—
Gouv. Secretaris, Suriname	2.50	10.—
Mr. J. E. Heeres, den Haag	2.50	10.—
J. Ledebor, den Haag	2.50	10.—
C. Visser, den Haag	2.50	10.—
P. D. Mens Fiers Smeding, den Haag	2.50	7.50
G. G. Lion, Voorburg	2.50	7.50
D. Geester, Suriname	2.50	4.—
R. D. Simons, Suriname	2.50	4.—
G. van der Schroeff, Suriname	2.50	4.—
H. R. Yda, Suriname	2.50	4.—
E. Keasberry, den Haag	2.50	4.—
J. A. J. Vorderman, den Haag	2.50	4.—
Dr. H. Blink, den Haag	2.50	4.—
L. Molenbroek, den Haag	1.50	4.—
Raden Amirambjah Sastrosoewigno, Suriname	2.50	4.—
P. A. A. Bucaille, Suriname	2.50	4.—
H. Bielke, Suriname	2.50	3.50
Dr. J. Sack, Suriname	2.50	3.50
L. L. Thijm, Suriname	2.50	3.50
J. A. A. In 't Veld, den Haag	2.50	3.50
G. F. M. Liebert, den Haag	2.50	3.50
W. A. Schneider, Rijswijk	2.50	3.—
F. H. J. J. Suys, Lith	2.—	3.—
J. C. Engelbrecht, Suriname	2.50	3.—
W. van Genderen, Suriname	2.50	3.—
A. Lindveld, Suriname	2.50	3.—
J. E. de Neef, Suriname	2.50	3.—
H. A. Reyzig, Suriname	2.50	3.—
E. J. Simons, Suriname	2.50	3.—
Dr. J. E. Wesenhagen, Suriname	2.50	3.—
R. L. Currie, Suriname	2.50	3.—
A. F. Sordam, Suriname	2.50	3.—
F. H. ter Poorten, den Haag	1.50	3.—
Mevr. G. C. E. Soetens-van den Heuvel, den Haag	2.50	3.—
Mevr. A. J. Immink-Roos, Haag	2.50	3.—
Mevr. Ruempol-Schomert, den Haag	2.50	3.—
L. W. E. Gerlach, den Haag	2.50	3.—
Mevr. W. S. du Pré-Lix-Raaven, den Haag	1.50	3.—
A. van Wetering, den Haag	2.50	3.—
Dr. J. F. Langenbergh, den Haag	2.50	3.—
P. Tillema, den Haag	1.50	2.50

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

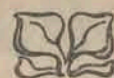
Geregelde mail-, passagiers- en
vrachtgoederendienst
tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen
Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en
Australië.
Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij
de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

Een keurig,
zeer gewild,
tevens practisch

CADEAU VOOR DAMES

IS

François Blom's Moderne Kookkunst

VERZAMELING

VAN

uitgezochte en beproefde Recepten, Opmer-
kingen over het toedienen der spijzen en
wijnen, over het samenstellen van
Menu's, opmerkingen over ge-
reedschap, voorraad, enz.

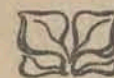
BENEVENS RUIM

100 Afbeeldingen
van Opgemaakte Schotels

EN EEN

ALPHABETISCH REGISTER

BEKROOND MET DE GOUDEN MEDAILLE

op de Voedings-Tentoonstelling te Parijs 1889 en de
Kookkunst-Tentoonstellingen te Antwerpen 1889
en 's-Gravenhage 1892 en met het
Eere-Diploma op de Tentoon-
stelling te 's-Gravenhage 1905.

Ingenaaid f 4.- In linnen stempelband f 5.-

Verkrijgbaar in den Boekhandel en bij
de Uitgeefster de N.V. TEN HAGEN, Den Haag.

Mantel en Costumemagazijnen

Maison H. SIMONS
 Heulstraat 13 ..... Telefoon 2005
 Noordeinde 17a ... Telefoon 6537 ¹⁵⁹

... Mantels, Mantelcostumes, Taillecostumes ...
 Avondtoiletten, Blouses, Costumerokken, Peignoirs

Steeds ruime sortering, prima coupe en kwaliteiten.

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma
T. C. B. TEN HAGEN en bij alle Boekhandelaren
 verkrijgbaar :

De Indische Rijsttafel.

Recepten van een Indisch Kokki.

BEWERKT VOOR HOLLAND
 DOOR
FRANÇOIS BLOM,
 Schrijver van „De Moderne Kookkunst”
3DE DRUK.

Prijs: ingenaaid . . . f 0.75

Olympia Theater
 Prins Hendrikplein 3 Tel. H. 9521

Passage-Bioscope
 Telefoon H. 3731

*Elken Vrijdag nieuw
 afwisselend programma*

*Olympia Theater door-
 loopende voorstelling,
 aanvang acht uur.*

*Plaatsbespreking kan
 per telefoon geschieden.*

Academie des Danses

GERARD J. v. D. MARK
 Gediplomeerd Leeraar
BEESTENMARKT 102 TELEF. H. 4871
DENHAAG 152

Grootste Modernste eerste klas Inrichting in Nederland

Mevr. B. Wijnmalen-Laumacree, den Haag	1.50	2.50
J. J. Munniks de Jongh, Haag	1.50	2.50
Mevr. van den Berg-Tulp, Haag	1.50	2.50
Mevr. E. Salmon-Vas Diaz, den Haag	1.50	2.50
Mevr. A. W. Mees-Moll, Utrecht	1.50	2.50

Op peil gebrachte contributies.

Mevr. C. Roodenburg, Dordt	2.50	5.—
K. Bouman, Delft	2.50	5.—
P. de Gruyter, Delft	2.50	5.—
A. H. Wegerif Gzn., Apeldoorn	2.50	5.—
H. J. H. Gelderman, Oldenzaal	2.50	5.—
J. F. Huttinga, Leeuwarden	2.50	5.—
A. J. H. de Jong van Schouwen- burg, Gorsel	1.50	5.—
J. Bakker, Suriname	2.50	5.—
Th. J. Brouwer, Suriname	2.50	5.—
E. A. Brunings, Suriname	2.50	5.—
A. F. C. Curiel, Suriname	2.50	5.—
G. R. de la Fuente, Surinam	2.50	5.—
S. H. Gonggrijp, Suriname	2.50	5.—
J. A. Liems, Suriname	2.50	5.—
N. L. Nahar, Suriname	2.50	5.—
Fr. Oudschans Dentz, Suriname	2.50	5.—
R. J. Rens, Suriname	2.50	5.—
Tjin A Djie, Suriname	2.50	5.—
Fa. Goosen en Swagerman, Haag	2.50	5.—
Mevr. S. G. Groll, den Haag	2.50	5.—
Dr. G. J. Guffroy, den Haag	2.50	5.—
W. 's Jacob, den Haag	2.50	5.—
H. C. Kronouer, den Haag	2.50	5.—
Th. Ketjen, den Haag	2.50	5.—
A. A. Keuchenius, den Haag	2.50	5.—
G. van Lansberge, den Haag	2.50	5.—
J. J. Meijer, den Haag	2.50	5.—
Mevr. de Roos, den Haag	2.50	5.—
Ph. Silvergieter Hoogstad, den Haag	2.50	5.—
P. Vijzelaar den Haag	2.50	5.—
A. W. van den Berg, Voorburg	2.—	5.—
Th. J. A. Diephuis, den Haag	2.50	5.—
Mej. G. L. Dom, den Haag	2.50	5.—
Mr. W. A. Einthoven, den Haag	2.50	5.—
J. Fock, den Haag	2.50	5.—
Financiële Nieuws- en Uitlotings- blad den Haag	2.50	5.—
J. C. Gijssberts, den Haag	2.—	5.—
J. F. de Gijsselaar, den Haag	2.50	5.—
O. F. Goldman, den Haag	2.50	5.—
C. H. Hoedt den Haag	2.50	5.—
P. J. van Houten, Voorburg	2.50	5.—
Mej. B. L. W. van der Vucht, den Haag	3.—	5.—
A. L. J. C. van Hasselt, Haag den Haag	2.—	5.—
Mevr. E. Heyning-de Lang, den Haag	2.50	5.—
B. C. de Jong, den Haag	2.50	5.—
M. A. Q. Kluppel, den Haag	2.50	5.—
F. A. Liefcrinck, den Haag	2.50	5.—
J. E. van der Linden, den Haag	2.50	5.—
W. Monhemius, den Haag	2.50	5.—
Dr. J. Rueb, den Haag	2.50	5.—
C. J. L. von Schmid, den Haag	2.—	5.—
A. A. van Vloten, den Haag	2.50	5.—
A. C. van der Wilde, den Haag	2.50	5.—
Mevr. E. J. K. Verkouteren- Thesingh, den Haag	1.50	5.—
H. J. van Brink, den Haag	2.50	5.—
P. H. Bilgen, den Haag	3.—	5.—
H. A. Berkhout, den Haag	2.50	5.—
Mevr. de Bordes-van Polanen Petel, den Haag	2.50	5.—
J. Habbema, den Haag	2.50	5.—
G. L. Hofland, den Haag	2.50	5.—
P. H. van der Kemp, den Haag	2.50	5.—
Mevr. E. Manuel-Kilian, Haag	2.50	5.—
J. A. Nederburgh den Haag	2.50	5.—
J. Postma, den Haag	2.50	5.—
H. Peereboom, den Haag	2.50	5.—
J. A. N. Patijn, den Haag	2.50	5.—
C. F. E. Praetorius, den Haag	2.50	5.—
E. L. van Rouveroy van Nieu- waal, den Haag	2.50	5.—
J. A. van der Star, den Haag	2.—	5.—
J. Visser, den Haag	2.50	5.—
B. J. Visscher, den Haag	2.50	5.—
H. W. de Vriendt, den Haag	3.—	5.—
W. Westerman, den Haag	2.50	5.—
A. Broese van Groenau, Was- senaar	2.50	5.—
Dr. C. J. de Bruyn Kops, Haag	2.50	5.—

Instituut W. G. TAANMAN

INTERNAAT   EXTERNAAT
 de Perponcherstraat 105   de Perponcherstr. 101-103

Afd. A. Opleiding voor eindexamen H. B. S. 5-j. c. Inst. voor de Marine Milit. Academie, Cand. O.-i. ambtenaar.
 Afd. B. Opleiding voor Staatsexamen A. en B.
 Afd. C. Opleiding voor Cadetten- en Zeevaartsch., Middelb. Kol. Land- bouw- en Machinisten- enz.
 Afd. D. Lager Onderwijs voor Lecl. van af 6 jaar. Opl. 1ste kl. Gymn. en H. B. S.

American Hotel - Amsterdam
 Hotel en Café-Restaurant le Rang.

Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
 Electricische Verlichting - Centrale Verwarming
 Electricische Personeelift
 Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.
 Tel. Interc. 4737.   Code 5th Edition A. B.

D. Grivel, den Haag	2.50	5.—
Gebr. Heynen, Scheveningen	1.50	5.—
Mevr. A. E. Hechtermans-van Buuren, den Haag	2.50	5.—
Mevr. J. F. H. Hellendoorn-van Vogelpoel, den Haag	2.50	5.—
Prof. J. Kraus, den Haag	2.50	5.—
Mevr. J. J. van Lessen-Albrecht, den Haag	2.50	5.—
Mevr. S. Maas Geesteranus, Haag	3.—	5.—
Mevr. L. Manupassa, den Haag	2.50	5.—
F. S. R. J. Gravin van Randwijk geb. Bar. v. Hogendorp, Haag	1.50	5.—
F. H. W. Schill, den Haag	2.50	5.—
J. Thie, den Haag	2.50	5.—
M. Valk, den Haag	2.50	5.—
A. T. M. Winter, den Haag	2.50	5.—
P. H. Willems, den Haag	2.50	5.—
H. Th. Wijnhof, den Haag	1.50	5.—
J. de Marees van Swinderen, Groningen	2.50	5.—
J. F. Nijland, Weltevreden	2.—	5.—
J. F. A. de Rooij, Bussum	2.50	5.—
Dr. C. Winkler, den Haag	3.—	5.—
C. J. Hasselman, den Haag	2.50	5.—
Mevr. A. W. S. van Lakerveld- Koch, den Haag	2.—	5.—
S. Monnikendam, den Haag	2.50	5.—
D. L. Warnsinck, den Haag	2.50	5.—
P. A. M. Spaan, den Haag	3.—	5.—
M. E. J. van Coblijn, Suriname	2.50	5.—
J. R. C. Gonggrijp, Suriname	2.50	5.—
R. A. Isselt, Suriname	2.50	5.—
J. A. Polak, Suriname	2.50	5.—
A. N. Koopman, den Haag	4.—	5.—
J. F. Plet, den Haag	2.50	5.—
Cultuur Maatschappij „Pondok Gedeh”, den Haag	2.50	5.—
W. C. Dogterom, Deventer	2.50	5.—
C. A. Potten, B. op Zoom	2.50	5.—
A. Harkema, Beilen, Hooghalen	2.50	5.—
Mevr. H. C. P. de Bruyn Bussum	1.50	5.—
J. B. van Heutsz, Bussum	2.50	5.—
C. D. Post, Bussum	1.50	5.—
V. H. van den Bergh, Delft	2.50	5.—
R. F. Heyning, Delft	2.50	5.—
E. M. Kunkels, Delft	2.50	5.—
H. Dijkstra, Delft	1.50	5.—
L. J. C. van Es, Delft	1.50	5.—
Mevr. C. Mensing van Charante, den Haag	2.50	5.—
E. J. J. Roekx, Dordrecht	2.50	5.—
Dr. H. J. Lulofs, Gorinchem	2.50	5.—
Mevr. Schorer, geb. Dijkmeester, den Helder	2.50	5.—
J. Maas, Hengelo	2.50	5.—
D. W. de Monchy, Hengelo	2.50	5.—
Cantine, 2e Reg. Infanterie, 's-Hertogenbosch	1.50	5.—
Th. van Alebeek, 's-Bosch	2.50	5.—
E. Snellen, 's-Bosch	2.50	5.—
H. E. M. Vogel, 's-Bosch	2.50	5.—
J. C. Lonan, Hilversum	1.50	5.—
J. van Hecht Muntingh Napjes, Hilversum	3.—	5.—
A. A. de Jongh, Hoorn	2.50	5.—
P. J. C. Brune, Kampen	3.—	5.—
Cantine Instructie-Bat., Kampen	2.—	5.—
H. J. M. Walenkamp Laren	2.—	5.—
A. M. de Lange, Middelburg	2.50	5.—
Mevr. N. Hooleen-MacLeod, Middelburg	2.50	5.—
Nooy van der Kol, de Rijp	2.—	5.—
D. Wehrens, Venraay	2.50	5.—
Corn. J. F. Thieme, Wijk bij Duurstede	1.50	5.—
J. B. Sölner, Zutphen	1.50	5.—

Abonnementen.

Kon. Roei- en Zeilvereen. „de Maas”, Rotterdam	5.—
Groote Societeit, Groningen	5.—
Societeit „de Harmonie”, Groningen	5.—
Studenten Societeit „Musna Fides”, Groningen	5.—
Hotel de Doelen, Groningen	5.—
Hotel-Restaurant „Frigge”, Groningen	5.—
Hotel-Restaurant „Willems”, Groningen	5.—
N. V. Nederlandsche Boekhandel, Antwerpen	5.—
Zuid-Hollandsch Koffiehuis, den Haag	5.—
Café-Restaurant „Gouden Hoofd”, den Haag	5.—
Hotel en Café-Rest. „Terminus”, den Haag	5.—
Hotel en Café-Rest. „Victoria”, den Haag	5.—

L. E. NIEUWENHUIZEN
 LEIDEN - HOLLAND ¹⁵⁶

Blikgroenten: Rood etiket (beste kwaliteit)
 Groen „ (tusschensoort)

Huishoudgroenten merk „Sleutels”

SPECIALITEIT IN GEZOUTEN GROENTEN

J. P FLECK - Utrecht
Lijnmarkt 19 - Intercomm. Telefoon 1078

COMPLETE WONINGINRICHTINGEN
Behangerij ..... Stoffeederij
... Matrassen en Beddenfabriek 306

ALLE SOORTEN DEKENS MOTZUIVERING

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM
Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging OOST en WEST.
HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HERTINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persingyahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar 5 cent, porto f 0.01 1/2;
  - b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
II. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar f 0.50 en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
  - c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitsichten.
    - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
    - II. De Geëmployeerde bij de Javasniker-Industrie. (2de, verbeterde druk).
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
    - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht)
    - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht).
    - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
    - VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk).
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
    - VII. De Vooruitsichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
    - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
    - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk.)
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
    - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
    - XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
  - d. Emancipatie-Toespraak door Th. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.01 1/2.
- N.B. verzeld verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Noordervoert 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdagmiddag) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Musiek- en Zanglessen.
Leeken- en Schilderlessen.
Lessen in moderne talen.
Fransche-, Duitse-, Engelsche- en Italiaansche Conversatiellessen.
Opleiding admittie examens H. B. S. en Gymnasium.
Schrift-, Type- en Vertaalwerk.

Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Kinderjufvrouw in Indië.
Indische massage en manieure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Baaij Ballotstraat 15.

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatllessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijnwijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O. en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Janestr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkerksstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstuk.
H. J. VERMEER, François Valentijnstr. 97, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

G. KERNER & Co.
Opgericht 1890 te Soerabaya.
STATIONSWEG 78 DEN HAAG
Specialiteit in Indische Uitrustingen
Filialen te Batavia en Soerabaya
ALLE LEVERINGEN ONDER GARANTIE.

Wed. H. RAHDER & Zoon
Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage
Heemskerkstr. la
Tel. H. 3493.

Hoofdkantoor: Amsterdam
Binnenkant 25 N. Plein
Intero. Tel. 389.

Filiaal: Arnhem
Tel. 280.

Filiaal: Gorinchem
O. Vischmarkt
Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”
Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
ORGELS

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN
Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN

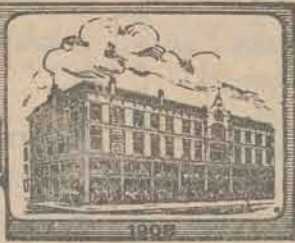
GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Brengt een bezoek aan „Boeatan”, Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid.

**Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.**
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

MAGAZIJN VAN
Heerenhoeden en Pelterijen,
EDUARD PELGER,
Prinsestraat 35 - Den Haag,
Telefoon No. 3902.

F^a G. J. Hilbrink
Heeren- en Dames-Kleermakers.
Bontwerkers.
's-Gravenhage
Daendelsstraat 8. Tel. N. 6882
Lid der N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.
Voorjaarsstoffen

P. J. VEELO & Z^{NEN}
DEN HAAG
Lange Houtstraat 15^a :: Tel. H. 6655
**.. WONING ..
INRICHTING**
Behangerij Stoffeerderij

JOH. ZWART
TECHN. INSTALLATIE-BUREAU VOOR AANLEG
ELECTRISCH LICHT, ELECTRO-MOTOREN, VER-
WARMING, HUISTELEFOONS EN SCHELLEN
H. 3743
Bureau en Magazijnen: **REINKENSTRAAT 22**
... nabij Halte Laan van Meerdervoort H. S. M. ...

COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ
Centraal Meubelmagazijn
= „DUINOORD” =
Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624
STOFFEERDERIJ MEUBELMAKERIJ

F. C. DE BRUYN
Magazijn van Comestibles en Fijne Vleeschwaren
LEVERT UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT
ARTIKELN TEGEN BILLIJKE PRIJZEN.
Bestellingen worden dagelijks opgenomen en fraai
thuisbezorgd.
Vraagt Prijscurant. Neemt Pro
TELEF. 3361 - DANCKERTSTRAAT 48

Oudste en Soliedste Adres

Opgericht Ao 1781

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL
voorheen VAN HOUTEN & Co
Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4
Manufacturen
Witte Goederen
Karpetten
Loopers
Ledikanten
Bedden
Dekens
Matrassen
Vitrages
Gordijnen
Groote sortering
Slaapkamer - Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.
Voor Voorjaar en Zomer
komen onze collecties geregeld aan.
LINGERIES VOOR DAMES EN KINDEREN.
Blouses Costumes Sportjassen
Echarpes Zomerstoffen Zephyrs

Instituut LAURILLARD

OPLEIDING voor verschillende examens en ambten, zooals Staatsinrichting M. O., Staathuishoudk. M. O., Gemeente-administratie, Boekhouden. De opleid. geschiedt ook schriftelijk in Nederland en Koloniën met zeer goede resultaten. Prospectus en lijsten met namen en adressen van vierhonderd en vijftig geslaagden worden op aanvraag gratis toegezonden door Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD,
Oranjeplein 102 - Den Haag
.. Telefoon 6225 ..

GEBRS HEHENKAMP
Heerenkleermakers
Dameskleermakers
Bontwerkers
Lange Voorhout 25

Modemagazijnen
van Bommel
Vlamingstraat 8-10
Prins Hendrikstraat 98-106
Handschoenen
in stof en leder
Kousen en Sokken

P. B. VAN MOORSEL & Co
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Terenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag
Goedkoopst adres voor het geheel of ged. installeren van woningen.

Holland-Canada Hypotheekbank
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te Den Haag en J. G. COSTER te Winnipeg.
5 pCt. Pandbrieven tegen beurskoers.
Uitstaand bedrag Pandbrieven ongeveer f 22.000.000.

Drukkerij ten Hagen levert tegen billijken prijs drukwerk dat aan bijzondere eischen voldoet